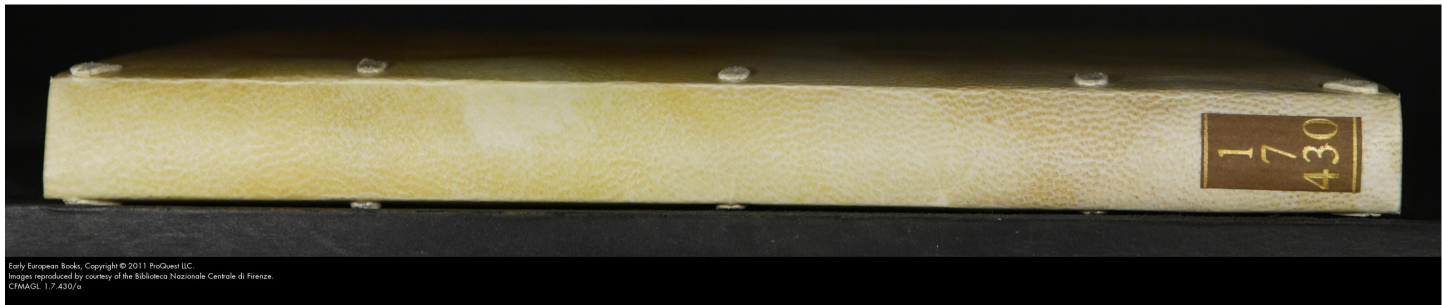

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.430/a

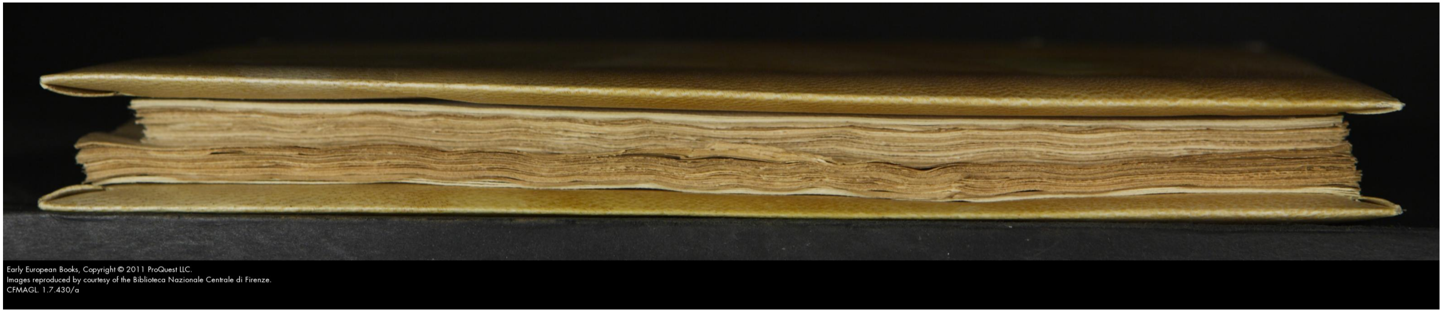
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

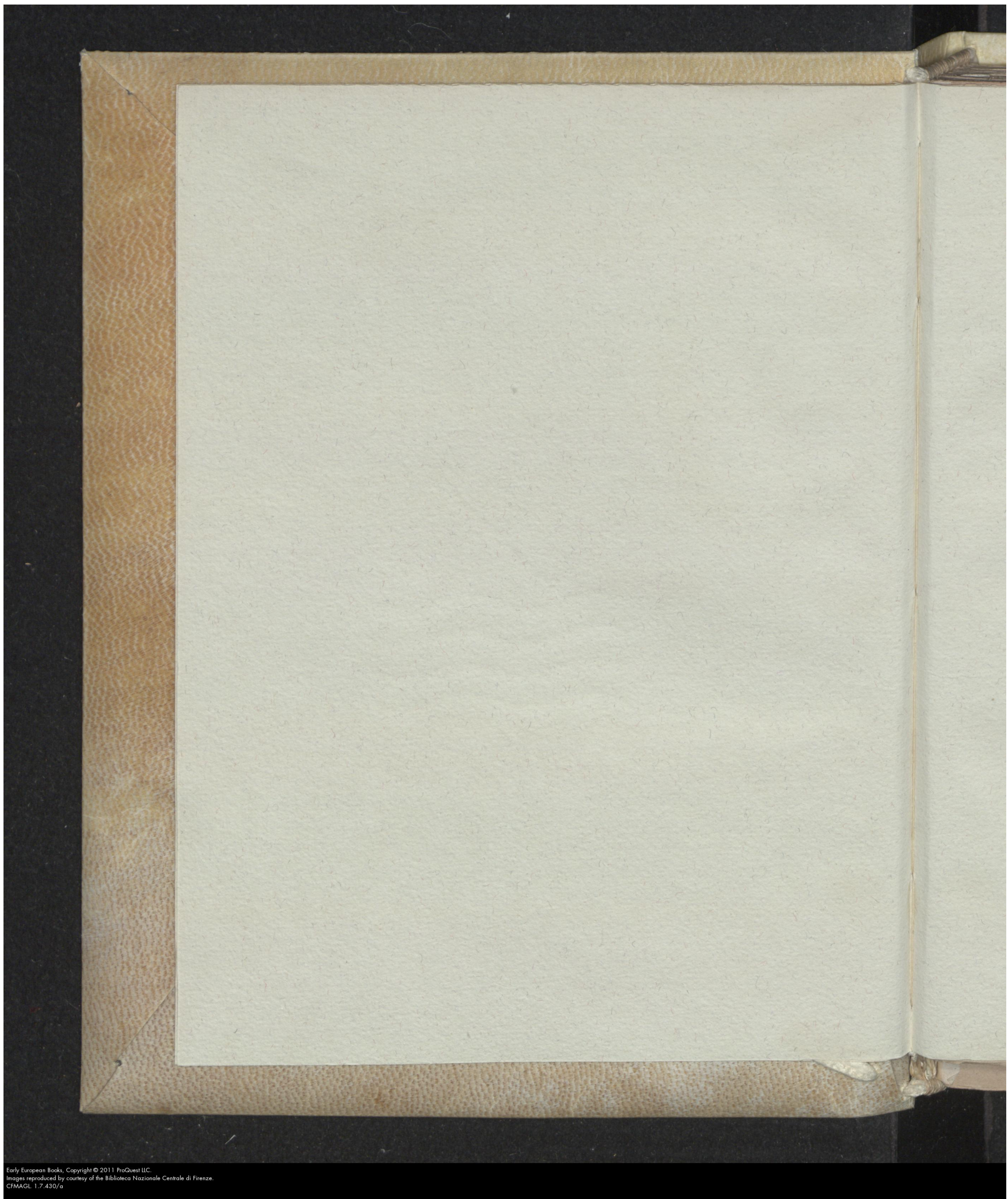
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

1. 7. 430

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

XXVIII
NICAS

1.7.430

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

1.7.430

a

DE NVMMO PANTHEO HADRIANI IMPERATORIS, AD ILL^MUM SPANHEMIUM DISSERTATIO,

In qua præter nonnulla de Consecrationibus Veterum, illarúmque origine, peculiaris quædam instituitur comparatio inter Hadrianum, & Alexandrum M. multáque illis communia demonstrantur.

LUGDUNI,
Apud ANISSONIOS, JOAN. POSUEL, & CL. RIGAUD.

M. DC. XC.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ILL^MO ATQUE ERUDITISSIMO
VIRO
EZECHIELI SPANHEMIO
SERENISSIMO ELECTORI
BRANDEBURGICO
A CONSILIIS INTIMIS & EJUSDEM
APUD
LUDOVICUM MAGNUM
LEGATO.

CUM non ita pridem venisset in manus meas numisma Græcum Hadriani Imperatoris elegantissimum, cujus in anteriori parte caput, in aversa ejusdem simul, & Sabinæ Uxoris, atque etiam Antinoi consecratio expressa spectatur, cupido me incessit experiendi, num quid lucis isti afferre possem, quò apertiùs ab omnibus intelligeretur; simul & tædium litis, quæ me ab aliquot mensibus Lutetiæ implicatum detinet, hoc curarum avocamento levarem. Eo igitur animum meum converti & stylum, paucisque diebus in hac cura versatus, quæ ad nummi istius explica-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

tionem pertinentia invenire potui, ea quam dixi mente, in hanc dissertationem contuli.

Verùm cùm eam lucubratiunculam nonnullis amicorum (ut fit,) legendam dedissem, authores mihi fuerunt; ut eam publici juris facerem; atque etiam eò me compulerunt. Cùm autem visum esset aliquem, ut mos est, isti Patronum ac vindicem parare; Quærenti, ac quem potissimum Eruditorum Virorum compellarem circumspicienti; nullus mihi occurrit, cujus nomen potiori jure huic opusculo imponerem, quàm tuum, VIR ILLUSTRISSIME; *cum enim multi superiori ævo extiterint, atque etiam nostro floreant, viri in explicandis, atque enarrandis nummis, atque aliis Veterum monumentis mirè sagaces, atque eruditi, cui tamen in eo studij genere cedere debeas, non video; imo qui tecum in ea industria conferri possint. Sanè quantus sis in omni antiquitatis investigatione, & cognitione litterarum, cùm eximium & singulare opus tuum de Numismatum præstantia, omni eruditionis genere refertissmum; tum non minùs elegantes isti, & eruditi in Juliani Cæsares, à te è Græco in linguam nostram conversos, Commentarij, quos*

nuper edidisti, abundè fidem faciunt. In quibus etiam illud admirandum, quod homo extra Galliam natus & educatus eam sermonis nostri puritatem & elegantiam comparaveris, ad quam pauci nostratium hominum aspirare possunt.

Quid alias ingenij tui artes referam? Singularem prudentiam, atque in rebus gerendis industriam, omniumque quæ ad politicam pertinent exactam cognitionem, qua tibi maximos Germaniæ Principes conciliasti, in iisque Serenissimum Electorem, cujus Legatione nunc apud LUDOVICUM MAGNUM *fungeris; neque verò minùs probatum te, acceptúmque ipsi* MAGNO *tua facundia, & summa in agendo dexteritas, & fides reddidit.*

Quid morum comitatem, leporem, humanitatem, qua omnium qui te propiùs norunt, voluntates tibi concilias? Quibus sane virtutibus, non minùs quàm præstantiâ eruditionis pridem me tibi devinctum tenes; ab eo scilicet tempore, quo Romæ degens memoratum opus tuum de præstantia numismatum Falconerio tuo Viro eruditissimo dedicabas. Tunc enim & ipse Romæ eram; illicque tunc; ut nunc in aula Ludovici, omnium in Te

oculos intentos mirabar, qui te jam tum ut omnium bonarum litterarum thesaurum, & spirantem bibliothecam ambiebant, atque assectabantur; quæ res sane fiduciam addidit, ut & ipse amicitiæ tuæ fores pulsarem, quas ut est humanitas tua, non minus cupidè mihi, & promptè aperuisti.

His itaque fateor me nunc impulsum, ut tibi hunc qualem qualem ingenij mei fœtum inscribam; hocque munusculo pristinæ tibi amicitiæ nostræ memoriam refricem; quem etiam non dubito feliciùs auspiciis tuis in manus hominum venturum; quod si & ipsum tibi probatum fuisse intellexero, magnum me laboris, quem, ei impendi fructum percepisse putabo; nec enim metuo, ne alteri cuiquam Eruditorum displiceat, quod tu probaveris. Illud certè me spero impetraturum abs te; ut hoc voluntatis meæ tibi addictissimæ, & venerationis testimonium æqui bonique consulas.

CLAUDIUS NICASIUS, Divionensis.

Parisiis Kal. Sext. 1688.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

PRÆFATIO,
SEU
HISTORICA NUMMI NARRATIO.

NONNULLA hîc dissertationi nostræ prævia & necessaria Lectoribus maximè, prælibanda ducimus, VIR ILLUSTRISSIME, quæ sint præfationis loco, & velut pars dissertationis Historica, nummum præcipuè exhibens ex Musæis & Authoribus qui de illo loquuti sunt.

Duo præ cæteris quod sciam Authores de hoc numismate mentionem fecerunt *Choulius lib. de vet. Rom. Religione* & *Menetrius in* 1. *de Impp. Rom. numismatibus*. Choulius quidem in præfato libro tria habet Hadriani numismata Græca, quorum unum nostro omnino simile est; Aquila enim in aversa parte expansis alis portat Hadrianum sub forma Serapidis cum calatho in capite, & Sabinam sub forma Isidis cum flore loti in capite, & supra caput suum in medio illorum Antinoum sub figura Harpocratis cum modio in capite, digito labia comprimentis, & sinistra Cornu copiæ gerentis, cum litteris Græcis L. IH. id est *ann. XVIII.* In adversa autem parte caput Hadriani Laureatum cum hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

inscript. ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙΑΝ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CEB. id est, *Imperator Cæsar Trajanus Hadrianus Augustus*.

Alterum solam Aquilam in aversa parte exhibet alis expansis, quæ Hadrianum sub forma Serapidis modium vel calathum in capite gerentis sine anni æra repræsentat.

Tertium eumdem exhibet in aversa parte arietis dorso insidentem, manu dextra sceptrum, modium capite sustinentem, annus etiam notatur ut in nostro L. IH. nempe decimus octavus.

Animadversione autem dignus Choulii error, qui existimat hæc numismata cusa in Græcia, cum percussa fuerint in Ægypto, à Græcis nempe Alexandrinis, eo ipso tempore, quo inibi Imperator suum Antinoum amisit.

Quantum autem cæcutierit Choulius circa nostrum numisma, apparet ex his quæ apud eum leguntur. *In multis*, inquit, *numismatibus, tam Consulum quàm Imperatorum conspicitur Aquila pedes habens supra sceptrum, aut, fulgur Iovis, sæpe sæpius vero ferens simulachrum seu Caput ipsius Iovis; alias vero super alas caput Iovis & Iunonis portat; ut pote Ales Iovi sacrata.* Nihil autem penitus dicit de tertia figura, quæ super caput Aquilæ Harpocratem repræsentat, seu potius Antinoum sub forma Harpocratis, quasi silentium imposuerit Choulio Deus ipse silentii Harpocrates,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

pocrates, utpote myſteriis Iſidis & Oſiridis parum initiato etſi aliàs antiquorum Rituum exploratori ſummo.

Nec verò magis Choulio initiatus illis *Menetrius* videtur, quamquam ille melius de hoc noſtro numiſmate diſſerat. *Eſt apud me*, inquit, *numiſma æreum pulcherrimum, in cujus averſa parte duo conſpiciuntur numina, Iſis videlicet & Oſiris ab Ægyptiis culta, quorum in medio eſt adoleſcens, inferius Aquila alis expanſis, quibus portat hæc duo numina, ſcriptumque litteris Græcis L. I H. hoc eſt ann. XVIII. Quæ in medio eſt figura repræſentat Antinoum Amaſium Principis: Aquila vero Hadrianum, qui his duobus numinibus conſecrat Antinoum.* Nec contentum his honoribus Hadrianum, ſimulachrum illi in templo Jovis Hammonis erexiſſe, aliaque ejus memoriæ monumenta addit Menetrius, de quibus acturum ſe in Antinoo pollicetur; qua de re tamen altum ibidem ſilentium, neque figuram ipſammet numiſmatis expreſſit, morte forſan præventus, vel quod *Harpocrates*, de quo nulla ibi mentio ipſi etiam ſicut & Choulio ſilentium impoſuerit.

Gorlæus in Dactyliotheca n. 122. habet annulum aureum Gemma Sarda inciſum, in quo aquila alis expanſis, pedibus ſuper fulgur, Serapis ſuper caput aquilæ repræſentat Hadrianum, cum modio in capite. Ex utraque parte ſigna militaria, ſupra quæ Victoriæ alatæ coronantes Imperatorem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

PRÆFATIO.

Vidi nummum Hadriani apud Clarissimum Virum Dominum *Dron* de antiquitate optimè meritum, cujus aversa pars exhibet ante altare arietem super quem Hadriani caput forma Serapidis, cum modio in capite, super caput autem arietis, Globus seu Sol vel Luna, aut aliud astrum cernitur litteris Græcis ex utraq; parte L.K. quæ annum regni XX. Hadriani denotant; *Aries* autem adumbrat *Antinoum*, quem Græci Alexandrini seu *Hellenistæ* non solum inter Heröas, & minorum Gentium Deos retulerunt; sed & stationem in cœlis certam eidem assignarunt, novum Sydus *Antinoum* inter cœlestes imagines commenti. Eum etiam nonnulli in orbe lunæ cum *Endymione* collocarunt. *Tatianus* πῶς ὁ τεθνεὼς Ἀντίνοος μειραχίον ἐν τῇ σελήνῃ ὡραῖον καθίδρυται, τίς ὁ ἀναβιβάσας αὐτόν.

Est & alius ejusdem Hadriani nummus qui adumbrat æternitatem, tanquam stantem, una manu tenentem Solem, altera Lunam, quæ numina aliâs sub figura Isidis & Osiridis repræsentantur. Sumpserunt hæc symbola ab Ægyptiis Romani pariter ac Græci. Horus Apollo in Hieroglyphicis αἰῶνα σημαίνοντες ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσιν, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι τὰ στοιχεῖα.

Multa sunt sparsim numismata Hadriani in Musæis studiosorum Antiquitatis; sed præsertim in Gazophylacio Regis Christianissimi quæ modò Hadrianum solum in aversa parte sub forma Serapidis cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

modio in capite repræsentant; modò cum Sabina sub forma Isidis cum flore loti in capite, modò Antinoum sub diversis figuris, Harpocratis videlicet, modò dimidii corporis, modò integri, & interim Serapidis junioris cum modio vel flore loti in capite, & cum astro, à latere plerumque; singula verò hæc numina in numismate nostro Græci Alexandrini simul collegerunt; ut non sine ratione *numisma Pantheon* nuncupari mereatur.

Fuisse olim hunc nummum in Musæo Farnesiano observavi ex volumine magno Goltzii MSS. (quod in Gazophylacio Ludovici Magni asservatur,) beneficio humanissimi Viri & eximii antiquarii *Andreæ Morellii*, à quo insigne Opus, universalem nempe nummorum collectionem expectamus. Multa in hoc volumine congessit numismata *Goltzius*, tam quæ edita sunt cum operibus suis, quàm quæ non edita, inter quæ nostrum cum hac è regione notâ, *Ex farnes...* inter quæ etiam sub finem triginta tyrannorum collectio rarissima. Obtulit autem quatuor ab hinc circiter annis *Ludovico Magno* hoc volumen, cum numismatibus Chiffletii (penes quem erat) Vir clarissimus & de antiquitate optimè meritus *Ioan. Boisotus* S. Vincentii Vesontinensis Abbas dignissimus, quem honoris & observantiæ singularis causâ nomino.

Nummum etiam nostrum ex Choulio affert *Cuperus* tuus Scriptor elegantissimus in novissima & plu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

rimùm aucta *Harpocratis* sui editione, & quidem sine interpretatione ulla, typum aversæ partis dumtaxat exhibens, ut de Aquila tanquam Solis & Apollinis symbolo verba faciat.

Credo equidem *Patinum* de hoc etiam voluisse loqui in *Thesauro Morocenico*. Cum *cap.* 12. numismata Græca Impp. Rom. ex ære recensens inter multa quæ sunt Hadriani hoc sic posuit. L. I H. HARPOCRATES *inter capita Serapidis & Isidis volitante super ipsum Aquila.* Suspicor mendum ibidem Typothetis adscribendum, & pro *super subter* esse reponendum, quamquam aquila non proprie appareat in specie volitantis in nostro, cum pedes habeat super terram, & conspiciatur tantum alis expansis portans supradicta numina.

Inter typos autem consecrationum & notas, Aquila præcipuum locum obtinet, tanquam Jovis Ales, & avium Regina, quæ altius cunctis, & celerius evolat; ut nubes transcendere videatur, perhibente etiam Aristotele de ipsa solam omnium avium esse *Divinam.*

Symbola alia consecrationum vulgò nota, qualia sunt, *fulmen*, *columna*, *pulvinaria*, *aræ*, *templa*, *thensæ* in Circensi pompa, & *pavo* ut plurimum in consecratione Augustarum; in aliis ut supra ÆTERNITAS sub figura Deitatis, vel hæc verba SYDERIBVS RECEPTA, vel Augustum DIVI elo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

gium templo quandoque adſcriptum, de quibus paſſim apud numiſmatum Interpretes, aut editores; ſed præclare imprimis in eximio tuo Opere de illorum præſtantia, & in alio de Cæſaribus Juliani.

Pauca hic igitur occaſione eximii numiſmatis de conſecrationibus dicenda, non quâ veniunt cum ritu & pompa illa, quæ apud *Herodianum* & *Dionem* præcipuè, hoc eſt ſub nomine ἀποθεώσεως appellatæ; de quo ritu videndus etiam omnino *Onuphrius in Faſtis*, & *Guttherius de jure manium*, tum etiam *de vet. jure Pontificio.* Sed hîc potiſſimum ſermo de conſecratione, quæ fit adulatione populorum erga potentes, etiam ante illorum obitum; quamquam ſane, ut ait *Pauſanias lib. 7. pag. 459. nemo adhuc Deus factus ſit ex homine, niſi verbo & adulatione* οὔτε θεὸς ἐγένετο οὐδεὶς ἐξ ἀνθρώπου πλὴν ὅσον λόγῳ καὶ κολακείᾳ. Quo quidem conſilio hic nummus cuſus eſt à Græcis Alexandrinis luctum Imperatoris hac adulatione minuere conantibus; cum ille ſcilicet Alexandriæ Antinoum ſuum muliebriter defleret.

Non mirum autem Vir Illuſtriſſime ſi quos ſupra nominavimus Authores *Choulius* & *Menetrius* parum appoſitè & eruditè de hac conſecratione, ſeu de nummo noſtro loquuti ſint; nec mirum etiamſi illis poſteriores, & numero haud pauci, circa hanc veterum numiſmatum explorationem hallucinati ſint multum; antequam enim ad eam pertractandam te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

contuliſſes, parum adhuc lucis erat eidem allatum: ita ut ſane hoc nomine mutuari liceat hæc verba *Tullii* 3. *de Off. Iactabatur illis temporibus nummus; ut nemo poſſet ſcire quid haberet.* Tibi debemus hujus eruditæ elegantiæ perfectionem, cujus theſauros omnes abſconditos, in præſtantiſſimo libro omnium conſpectui expoſuiſti, myſteria omnia tot regulis, & canonibus præclaris enucleaſti, & ita perſpicue, ut nihil in eadem poſthac, cui jam facem non prætuleris amplius ſupereſſe videatur. Si quid autem reliquum & latens; hoc in altera parte quam paras præclari operis, abunde erues & propalabis.

Tibi igitur jure & merito hæc noſtra debetur diſſertatiuncula de nummo præclaro, quem non minus feliciter quam fortuito in officina flandi æris artificis Divione inventum, pridie quam illinc diſcederemus huc adventuri, Vulcani flammis eripuimus; ut tibi illius occaſione aliqua verba faceremus de conſecratione Hadriani, & Sabinæ & Antinoi, prout maxime videntur hæc ad Alexandrum M. accedere, hunc enim in multis æmulatus eſt Hadrianus; ita ut hîc comparationem aliquam inter *Hadrianum* & *Alexandrum* non invidente *Plutarcho*, nec *Cæſare* ipſo inſtituere me poſſe exiſtimem: ſcimus quidem Hadrianum eloquio, togæque ſtudiis accommodatiorem, Spartiano autore; expeditiones autem ſub eo graves nullas fuiſſe, bella etiam ſilentio pene tran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ſacta; diſciplinam tamen militarem non aliter tenuit, quàm civilem; militem quaſi bellum immineret exercuit, tolerantiæ documentis eum imbuens; ipſe quoque inter manipulares vitam militarem magiſtrans, & cætera quæ *Spartianus*; ideóque à militibus propter curam exercitus nimirum, multum amatus, ſimul & quod in eos liberaliſſimum ſe oſtenderit. Adde quod tantas copias habuit, quantas Imperatorum fere nullus, atteſtantibus id ubíque nummis & inſcriptionibus: Quæ de hac & aliis Hadriani virtutibus, ita per univerſum orbem ſparſæ & frequentes; ut perjucundè ſatis à quodam appellatus ſit Hadrianus, herba parietaria.

Ex aliis igitur quammultis comparationem noſtram inſtituemus, nihilque hîc præfabimur aliud amplius; nec à te nec à Lectoribus poſtulabimus, quam quod ipſe *Plutarchus* præclarus Author initio ipſius vitæ *Alexandri* habet. *Quod ſi non omnia,* (inquit) *neque ſigillatim pleraque ad amuſſim perſequamur; ſed perſtringamus dumtaxat, ne mihi obſtrepant; neque enim hiſtorias; ſed vitas conſcribimus.* (nos autem vitarum compendia & actiones particulares) *neque ſemper clariſſima quæque facinora melius virtutes aut vitia detegunt; ſed ſæpe exiguum ſubinde factum, dictumque & jocus aliquis clarius indicat ingenium cujuſque & mores, quam ſtrages hominum præliis editæ, aut urbes obſidione, vi armorum captæ. Vt ergo Pictores ex facie & vultu, ex quibus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

elucent mores in exprimenda imagine præcipuum artis studium, atque industriam collocant, nec de cæteris membris laborant magnopere; ita concedendum nobis est, ut animi indicia imprimis vestigantes, ex his cujusque vitæ & morum accuratam quoad fieri poterit imaginem absolvamus, aliis molem rerum & certamina permittentes. ἐάσαντες ἑτέροις τὰ μεγέθη καὶ τοὺς ἀγῶνας. Hæc *Plutarchus* quibus nihil addendum; sed exorandus solummodo eruditissimus antiquarius Gazophylacii regii Præfectus, (à quo Hadriani vitam omnes tam avide expectant;) quod si aliquid hic delibamus, instituto nostro dumtaxat peculiare & proprium; nihil hinc nos detrahere dissertatione nostra erudito operi cogitamus, imo potius facem præferre & splendorem, *illi molem rerum*, & tot præclara eximii Principis monumenta propalanda relinquentes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

DE NUMMO PANTHEO DISSERTATIO.

CAPUT PRIMUM

DE CONSECRATIONIBVS VETERVM ET ILLARVM ORIGINE.

VOX illa ſerpentis ad primos parentes *Eritis ſicut dij*, ita profundè viſceribus, ac medullis illorum intimis adegit telum ſuum; ut vulnus inflictum, etiamnum in poſteris recrudeſcat. Nullus eſt enim tam infimæ conditionis homo, qui non diri vulneris pruriginem ſentiat, hoc eſt dominandi, regnandique cupiditate teneatur; ita ut etiam quodammodo *Deus* dici optet, atque ambiat.

Hæc veſana libido Principes potiſſimùm, Regeſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

passim incessit: freti quippe authoritate suâ, & de cultu subditorum adulantium sibi, nimiùm placentes, eoque abutentes, ad honores divinos ferè omnes aspirarunt; id quod probare facile equidem foret; si velimus eorum memoriam refricare, qui à mundo condito regnarunt apud Babylonios, Medos, Persas, Parthos, Lydos, Ægyptios, Æthiopes, Phryges, Libyes; hac quippe ambitione elati, quid non fecerunt attestante *Juvenale, Satyra* 4.

Nihil est quod credere de se
Non possit, cum laudatur diis æqua potestas.

Immò non modo *diis æqua potestas*; sed quæcumque anima, quæ de fermento superbiæ intumescit. Accedit magna illa quam monet præclarus Autor *Joan. Sarisberiensis Polycr. lib.* 3. *cap.* 4. judicii imbecillitas in plebe; ut facilè tam eminenti loco constitutos æstimet supra sortem mortalium; inde est quod ut *Augustinus ait lib. de Civ. Dei* 10. *cap.* 4. *multa de cultu divino honoribus deferuntur humanis humilitate nimia.* Denique vulgus & summates, & qui in his medium obtinent locum facilè percellit metus, dum vident apud tyrannos leviùs puniri in Deum peccantes quàm in Principes: quod equidem non alibi æquè locum habuit, quàm apud Romanos Cæsares, ubi sicut ait *Minutius in Octavio*, *erat tutius per Jovis genium pejerare quàm Regis.*

Ut autem Consecrationum origo propiùs intelligatur, sciendum quòd ab antiquissimis Græcorum dici solet aliquem à morte τετυχηκέναι τιμῶν ἡρωικῶν, vel ἰσοθέων (*ut Philo*) Id Latini multò inverecundius dicunt *in deorum numerum referri*, *vel consecrari.* Ferè autem *conditoribus urbium*, vel aliis de publica re bene meritis honores heroïcos decernere soliti; donec paulatim iidem pro diis etiam habiti. *Plutarch. de claris mulieribus* τῇ λαμψάκῃ πρότερον ἡρωικὰς τιμὰς ἀποδιδόντες, ὕστερον ὡς θεῷ θύειν ἐψηφίσαντο. *Cum Lampsacæ haberent honores heroïcos; postmodum ut Deo sacrificandum decreverunt.* Deferre autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

τιμὰς ἡρωικὰς est quod una voce ἐναγίζειν dicitur, & longè differt à θύειν, ut notant veteres Grammatici. Adulatio postea & superstitio θεοποιΐαν invenit, cujus moris extat gravis censura apud *Plutar. in Romulo.* Ejusmodi vero adulatione reliquos mortales superarunt Athenienses, ac maxime Græci, qui Alexandriam habitabant; ut videre est in multis nummis, his præcipuè qui *Hadrianum* plerumque respiciunt. Romani ante Imperatores parciùs hanc insaniam insanivere, quod notat in Julio Cæsare *Casaubonus*, & alii monuerunt. *Solus è Regibus*, (*ut ait Cicero*) *Romulus consecratus est*, & deinceps alii: privatæ quippe ἀποθεώσεις fiebant parentum per filios consecratorum, & domestica religione cultorum; *ut in Varrone Plutarch.* de *quæstionibus Rom. docet*: atque hi sunt dii animales de quibus Labeo libros scripserat, *in quibus* aiebat (Servii verba sunt) *esse quædam sacra, quibus animæ vertantur in Deos, qui appellantur animales, quod de animis fiant.*

Hæc præfanda obiter duxi, ut origo ἀποθεώσεως Cæsarum intelligeretur; sicut enim parentes à liberis consecrabantur, ita Cæsares, qui Patres patriæ dicebantur, & habebantur publicè in numerum Deorum relati, & publica religione culti.

Si autem liceret (ut superiùs diximus) enumerare Principes, qui hac cupiditate apud Barbaros etiam dum viverent correpti fuerunt, offerret se se primùm apud Asiaticos, *Babylonius Nabucodonosor*, qui elatus rebus secundis statuam sibi auream immensæ magnitudinis posuit adoraríque eam, ut sacram effigiem præcepit. Sed ultra progredi ad alias nationes Barbaras dissertatiunculæ ratio non sinit; verùm à Barbaris ad Græcos & Romanos dumtaxat. E Græcis autem nobis sufficiat exemplum *Alexandri M.* Romanorum autem *Hadriani*, quorum in hac parte instituimus vitas comparare; & initio quidem ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Alexandro & Hephæstione facto, quo eadem deinceps ad *Hadrianum & Antinoum*, aut *Sabinam* etiam Hadriani conjugem adaptemus, ſingulaſque noſtri numiſmatis partes explicatas demus; præfixis non ſolùm ſingulis capitibus, nummis conſecrationum ibidem propriis & ſelectiſſimis, verùm & ubique ſparſim in opere cum res poſtulat intextis.

CAPUT II.

ALEXANDER ET HEPHÆSTIO.

HIC nummum *Alexandri* exhibemus ſub forma Jovis Hammonis cum duobus templis in averſa parte, quæ ſive à Caracalla ſive potius ab Alexandro Severo huic Principi devotiſſimo, in illius & *Hephæſtionis* honorem conſecrata fuiſſe, non ſine probabili conjectura nobis perſuademus potius, quàm aliis Diis ſive Jovi, ſive Minervæ (ut aliis placet.) Nummus autem in theſauro Palatino noviſſime exhibitus; nec exiſtimandus cuſus temporibus Alexandri Magni, ut patet è littera C pro Σ, quam non exhibent vetera illorum temporum monumenta. Malè autem ibi infra poſiti hi characteres K H C pro iſtis B. N Є. id eſt B. ΝΕΩΚΟΡΩΝ quos reſtituimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Breviter post hæc, & compendiose perstringenda, quæ παραλλήλως dici possunt, de *Alexandro* & *Hephæstione* ad *Hadrianum* relatis, ut comparationem nostram instituamus; indeque magnam illam (nec perinde omnibus obviam) *Alexandrum* inter & *Hadrianum* similitudinem propius agnoscere & contemplari liceat.

Ut autem ordine aliquo hoc exequamur decurrendi nobis omnes gradus ambitionis per quos hi Principes incesserunt, excepto ut diximus, qui ad militaris gloriæ fastigium tendit; Bella enim sub Hadriano silentio pene transacta; etsi disciplinam militarem, non aliter tenuerit quam civilem, asserente ut supra *Spartiano*. Hoc inquam dumtaxat, & unicè excepto, nihil ferè fuit in uno illorum principum, quod non æquè in alio observare liceat; eadem sciendi cupiditas, par zelus erga viros eruditos, & scientia præstantes, æquale studium insignium artium & philosophiæ, idem ædificandi desiderium, idem peregrinandi; venationi etiam ferarum addictissimi ambo, par in equos & immodica propensio, ambo adulationi hominum pariter obnoxii, divinitatem æquè ambientes, tam pro se, quam pro his, quos unicè dilexerunt, unus *Hephæstionem*, alter *Antinoum*; in quo ultimo potissimum & tandem parallelum nostrum absolvemus, & conformitatem inter ambos Principes perfectissimam demonstrabimus.

Notum igitur ante omnia *Alexandrum* præ omnibus hominibus gloriæ cupidissimum fuisse, scientiarum amantissimum & litteratorum, quos plurimo in honore habuit, fovitq; sed maximè (quod nemo ignorat) *Aristotelem*: *Pindarum* etiam coluit, cujus domum ut norunt omnes, in devastatione urbis Thebarum summo studio conservavit, interdixítque ne incenderetur. *Homerum* verò unicè (quod non æque *Hadrianus*, ut frustra quidam volunt) admirabatur, cujus lectioni quotidie incumbebat, penes se *Iliada* semper gestare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ſolitus, quam & in illa pretioſa pixide gemmis cooperta (quam in ſpoliis Darii invenit) repoſuit, illumque ſicut loquuntur Hiſtorici momordit invidia; quod *Achilli* fortiſſimo heroi *Homerum* præconem fortuna tribuiſſet.

Quæſtiones difficillimas diſſolvit *Alexander*, nodum vero Gordium non diſſecuiſſe ferunt Alexandrum; ſed ſane quàm expeditè eum ſolviſſe, cum exſecuiſſet ex temone currus *Midæ* clavum quem vocant, qui temoni alligat jugum; atque ita inde jugum ſubtraxiſſe; quam in rem haud inutiliter forſan attexemus verba *Themiſtii orat.* 14. *edit. Petavij*; ubi agit de loris plauſtri Midæ, & de argumentationibus, quas οὔτιδας λόγους vocant id eſt *nullas*, ut oſtendamus Alexandrum, non ut vanum Sophiſtam; ſed ut verum Philoſophum argumentatum fuiſſe; ſic autem ait *Themiſtius* (ut eum verbis interpretis loquentem audia-
,, mus;) [Vos autem id fortaſſe perſuaſum habebitis, ſi
,, quis ſus deque de ſyllogiſmis diſputet, & argumentationes,
,, quæ Utides, id eſt, nullæ, dicuntur dignoſcere poſſit, & in-
,, volutas explicare; itemque affirmantes, & negantes pro-
,, poſitiones intelligere, veluti Philo & Heliodorus, quorum
,, præclara monumenta ſunt Dominans atque Cornutus, mo-
,, leſta quædam, atque improba ſophiſmata, quorum & in-
,, telligentia difficilis, nec utilis notitia eſt, inſtar illius lori,
,, quo Midæ plauſtrum erat alligatum; ejuſmodi, inquam,
,, hominem philoſophari putabitis? &c.] Quibus verbis conveniunt & quadrant elegantiſſimi verſus *Prudentij* in Apotheoſi:

Quid non libido mentis humanæ ſtruat?
Quid non malorum pruriat?
Statum laceſſunt omnipollentis Dei
Calumnioſis litibus.
Fidem minutis diſſecant ambagibus
Ut quiſque lingua nequior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Solvunt, ligantque quæstionum vincula
Per syllogismos plectiles.
Væ captiosis sycophantarum strophis,
Væ versipelli astutiæ.
Nodos Tenaces Recta rumpit Regula
Infesta dissertantibus.
Idcirco mundi stulta delegit Deus,
Vt concidant sophistica,
Deque imbecillis subjugavit fortia;
Simplex ut esset credere.

Asserit *Strabo lib.* 15. Brachmanes de Alexandro Magno dixisse, quod solum hunc in armis Philosophantem invenissent.

Non minore ædificandi desiderio flagravit *Alexander*, quàm quivis alius princeps, teste Architectorum Principe *Vitruvio præf.* 2. *lib. de Architect.* ubi *Dinocratis* historiam non minus jucundè quàm eleganter narrat, teste etiam clarissimo *Vossio* tuo in eruditissimis observationibus ad urbem Alexandriam: testibus tot urbibus Græciæ & aliis, in quibus ædificavit *Alexander*; sed maximè in urbe *Athenarum*, omnium fermè tum temporis præcipua; imò teste ipso *Hadriano Imp. in Epist. ad Servianum*, ubi tam multa de Alexandria (quam subversam à Romanis publicis instauravit impensis) & de Canopo Ægypti, quæ huic inspirarunt desiderium hoc; ut & alia multa in villa prope Romam sui nominis celeberrima effingendi, de quibus infra.

Smyrnæ etiam conditor *Alexander*, non priscæ illius, quæ fundata ab Amazone ejusdem nominis; sed alterius, cujus nobis originem singulariter subministrat *Pausanias in Achaicis* his verbis. [Jam verò Smyrna, cum una esset de duodecim "
Eolensium urbibus, tamque frequens, ut nunc est tota esset regio; Iones è Colophone profecti urbem, quam Archæam id est priscam nominant, Eolensibus ademerunt: in-

„ ſequentibus deinde temporibus, conſilii ſui jus cum
„ Smyrnæis Iones communicarunt. Hujus verò quæ nunc
„ extat urbis, conditor extitit Alexander Philippi filius per
„ viſum in quiete, ut id faceret monitus; venationibus
„ enim intentum Alexandrum in Pago monte, eo ipſo quo
„ erat ornatu ad Nemeſium fanum acceſſiſſe tradunt; cum
„ verò ad fontem ſub platano proximis aquis irriguâ ſom-
„ num caperet, obverſatas in ſomniis Nemeſes mandaſſe,
„ ut eo in loco urbem conderet; atque ut eò Smyrnæos de-
„ duceret; miſſos tunc Claron conſultores à Smyrnæis de
„ ſumma rerum, quibus talis fuerit è templi penetralibus
„ reddita vox:

Terque quaterque viris aderit fors læta Beatis,
Vlteriora colent ſacri, qui rura Meletis.

„ Facilè itaque ſe deduci Smyrnæi paſſi ſunt.]

Hanc hiſtoriam non parùm illuſtrat nummus Antinoi præclarus maximi moduli æreus muſæi Colbertini, quem hîc beneficio humaniſſimi & eruditiſſimi Abbatis *Biſot* exhibemus, ubi Nemeſes expreſſæ, & quæ hanc eandem reliqua oculis ſubjiciunt.

Cuſus

Cuſus autem à Smyrnæis nummus in honorem Hadriani, qui ejuſdem urbis inſtaurator magnificus, ſeu alter ab *Alexandro* conditor, prout videbimus infra, cum de *Polemone Sophiſta* Hadriano cariſſimo loquemur; & hic mirificè comparationem noſtram & parallelum Hadrianum inter & Alexandrum commendat.

Ut autem noſtram hos inter Principes comparationem commendemus amplius, nummum alterum *Antinoi* exhibeamus ex eodem Cymelio & ejuſdem formæ nummo alteri *Hadriani* omnino ſimilem, quantum ad typum partis averſæ, ubi *Kydnus* fluvius cum hac inſcriptione ΑΔΡΙΑΝΗC ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΝΕΩΚΟΡΟΥ. Nummum hunc *Hadrianæa Tarſus metropolis Æditua* adblandiens Imperatori, & Alexandro comparans, in gratiam illius cudendum curavit. *Antinous* autem in hoc nummo effingitur cum flore loti in capite, & cum aſtro juxta caput, quo inter Deos relatus, & in numero conſtellationum cæleſtium poſitus ſignificetur.

Cydnus fluvius Ciliciæ in Aſia minore Tarſum urbem præterfluens; cujus aquæ frigidiſſimæ, & podagroſis ſalubres. In hoc ſe lavit *Alexander*, ex quo in gravem mor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

bum incidit, ita ut ejus salus deplorata fuerit à Medicis; nec nisi exhibito à Philippo patre remedio sanari valuerit. Sic de illo *Justinus lib.* 11. *cum Tarsum venisset, captus Cydni fluminis amœnitate, per mediam urbem influentis, projectis armis, plenus pulveris ac sudoris in præfrigidam undam se projecit.*

Sed redeat unde aberravit oratio, & ab *Architectura*, ad alias artes, quas amore prosequutus est *Alexander*, sermonem convertamus.

Picturam, statuariam, cælandi artem, earumque artifices eximios mirificè coluit; ut ex ipsius historia & edicto celeberrimo constat, de quo apud auctores passim; sed maximè apud *Plinium lib.* 7. *nat. hist. Edixit*, inquit, *Plinius, ne quis ipsum alius quàm Apelles pingeret, quàm Pyrgoteles sculperet, quàm Lysippus ex ære duceret*; quæ sic *Horatius ad Augustum* versibus expressit:

Edicto vetuit, ne quis se præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia.

Quanto autem inter alios artifices amore prosequutus sit Apellem Alexander, illud propemodum demonstrat, quod quàm eximiam & singularis pulchritudinis *Campestem Larissæam* puellam deperibat, ipsi in matrimonium dederit; cum observasset illius amore captum *Apellem* dum illam pingeret.

Equorum insuper amantissimus fuit *Alexander*, quod & *Bucephali* nobis innuit historia, cui urbem sui nominis ædificari voluit, & in cujus memoriam cusa fuerunt etiam numismata, inter quæ illud thesauri Morocenici, in quo caput Alexandri Magni exuviis Leonis ornatum, & in aversa parte tres figuræ prope equum effingentes (ut opinor,) *Alexandrum* sibi de domito *Bucephalo* coram *Hephæstione & Parmenione* gratulantem exhibent. En & aliud elegantissimum Domini *Dron*; in quo caput Alexandri iisdem Leonis exuviis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ornatum; aversa autem pars *Alexander* domans *Bucephalum* cum hac inscriptione ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ Β. ΝЄ. hoc est β. Νεωκορων.

Obnoxius plurimùm Alexander adulationibus hominum, & ostentationi, si quis umquam fuit, quod maxime divinitatis affectatæ argumento apparuit; licet ex iis quæ commemorat *Plutarchus* innuere velit, nihil illum sibi persuasisse vani, aut inflatum fuisse; verum intendisse divinitatis opinione reddere sibi obnoxios alios, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις καταδουλούμενος τῇ δόξῃ τῆς θειότητος. Sed quidquid dicat *Plutarch.* quod plane vellet *Alexander* Deus, & quidem Jovis filius haberi, faceta *Olympiadis* ipsius matris vox fidem fecerit, οὐ παύσεται με διαβάλλων Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν ἥραν. *Non desinet Alexander me apud Junonem in crimen vocare.*

Nemo sane mortalium adeo divinitatem ambivit, aut præ se tulit, quam ille *Pellæus* Juvenis; notum enim est, quod non à Persis modò Deus voluerit haberi: sed à suis Macedonibus & Græcorum aliis, qui hac parte quoque Macedonibus erant faciliores. De *Demade* sic habet *Ælianus Var. hist. lib.* 5. *cap.* 12. ἐκκλησίας οὔσης Ἀθηναίοις παρελθὼν Δημάδης ἐψηφίσατο τὸν Ἀλέξανδρον τρισκαιδέκατον. Ut prætercam ab una vesana illa ambitione profectum Heroïs hujus ad Hammonem iter, ejusque cum Deo illo Arietino colloquium.

Notum est etiam quod *Diogenes Laërtius in Cynico lib.* 6. memorat, hunc nempe Philosophum (cum vidisset Ægy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ptios Alexandrum ſub forma Bacchi repræſentaſſe) in hæc verba erupiſſe: *Et me Serapim facite*, quibus hæc duo innuere voluit, & ſe æque mereri divinitatem ac Alexandrum, & eandem eſſe Serapidis & Bacchi divinitatem, ut ex *Macrobio* & aliis conſtat, quod numiſmati noſtro ſatis congruit.

Addere præterea liceat, quod & ipſe Alexander μαντεῖον ſive χρηστήριον novum ut inſtitueretur curaverit, imò *Alexander* non ſolùm ut Deus coli voluit; verumetiam filius Dei æſtimari, quod nimis notum, ut huic rei amplius immoremur. Hæc autem de *Alexandro* dicta ſufficiant, nunc de *Hephæſtione* pauca.

Hephæſtio unicè dilectus ab Alexandro, non equidem infami illo παιδεραστίας amore, quo minime laboravit hic heros, quidquid de *Bagoa* famoſo illo ſcorto improperent illi quidam Hiſtorici: Alexandri enim haud unum præclarum continentiæ ſpecimen celebratur: ferunt quippe inter alia *Tarentinum* quemdam mercatorem, duos juvenes pulchritudinis ſingularis illi obtuliſſe emendos, quem graviter objurgavit, ſicut & alium *Agnonem* nomine, qui *Crobylon* Corinthi famoſum ob pulchritudinem illi etiam obtulerat. Amavit verò *Hephæſtionem Alexander* conſuetudine amicitiæ & familiaritatis ſingularis: ita enim familiariter vivebat *Hephæſtio* cum *Alexandro*; ut referant legente ſecretò Epiſtolas *Alexandro*, ſupra illius humerum liberè aſſurgere ſolitum ſæpius *Hephæſtionem*, & unà legere epiſtolas; quod cum aliquando feciſſet, legente Alexandro Epiſtolam matris, quæ accuſabat *Antipatrum*; ferunt Alexandrum, detractum è digito annulum, quo Epiſtolas, & reliqua arcana obſignabat, *Hephæſtionis* ori appoſuiſſe; ut ſignificaret eidem tacenda eſſe, quæ in Epiſtola ſecum legerat, deberéque dilectum Regis & miniſtrum eſſe ſecretum, ut *Harpocratis* inſtar os digito comprimeret, hoc eſt ſilentium ſervaret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Hephæstionem autem ita dilexit *Alexander* ut post illius mortem, tumulo & funeri plusquam 12000 talenta insumpserit, & ipsum inter Deos tandem collocari voluerit; de quo scriptores veteres multa, præcipuè *Curtius lib.* 10. *Illud tamen* inquit, *verum est, quod Alexander Hephæstioni tanquam heroi sacrificari jusserit.* Neque aliter *Plut.* τοῦτο οὐδενὶ λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος ἐνέγκεν &c. ἕως Ἄμμωνος ἦλθεν μαντεία τιμᾶν Ἡφαιστίωνα, καὶ θύειν ὡς ἥρω παρακελεύουσα. *Nulla ratione adduci potuit Alexander ut hunc casum ferret sapienter, &c. quoad ab Hammone allatum oraculum est, ut Hephæstionem colerent pro Heroë, eique sacrificarent.* At hæc sciscitatus fuerat Alexander, ut testatur *Arrianus lib.*9. volebat nimirum ita sibi responderi; nec aliter ausi facere Antistites, dum ut ipsi in omnibus adularentur, aut metu coacti, aut pretio inducti essent ἥκειν δὲ καὶ παρὰ Ἄμμωνος οἱ θεωροὶ &c. *Venerunt ab Hammone ij, quos sciscitatum miserat.* Quosnam nempe honores Hephæstioni tribuere fas esset, qui quidem Ammonem respondisse nuntiabant fas esse ut Heroi sacrificare; quo oraculo lætatus deinceps, eum ut Heroëm coluit. Heroës autem, non verò soli Dii, Deæve vaticinandi potestatem habere credebantur. Hinc apud *Lucianum in Dial. mort. Tryphonius* Mercurio respondit ὦ Μένιππε Ἀμφιλόχος οὗτος ἂν εἰδείη, &c. id est *Menippe noverit Amphilocus hic quid sit ipsi pro se respondendum: at ego heros sum, ac vaticinor, si quis ad me descenderit*, & quæ plura ibidem leguntur.

Audiendus sane omnino idem *Lucianus in lib. de non temerè credendo calumniis* quoad Alexandrum & Hephæstionem παρὰ δ' Ἀλεξάνδρῳ, &c. apud Alexandrum, gravissimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare nollet *Hephæstionem*; nam posteaquam is è vivis excessit, amore victus *Alexander* ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, ut mortuus inter Deos *Hephæstion* haberetur; Continuò civitates ei, templa condiderunt, delubra dedicarunt, aras, vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ctimas, & festa huic novo Deo consecrarunt; eratque nomen *Hephæstionis* jusjurandum omnium religiosissimum: Si quis autem vel risisset ad ea quæ fiebant, vel non omni studio colere visus esset, capitale erat. Assentatores autem percepta hac imbecilli Alexandri cupiditate, ei ignem & fomitem addere cœperunt, somnia narrantes *Hephæstionis*, apparitiones quasdam, & medelas ei attribuentes, ejus oracula prædicantes; denique ut assessori, malorumque depulsori Deo sacra fecerunt. *Alexander* autem hæc jucundè audiebat, tandem etiam ut veris fidem habebat, & gloriabatur, quòd non modo filius Dei esset, sed & Deos etiam creare posset.

Si nummi *Hephæstionis* æque ac *Antinoi* obvii forent in Cymeliis Antiquariorum, hîc à nobis exhibendi fuissent; verùm cum non æque erga hunc heroëm studiosi fuerint hac in re populi, pro illo substituendus hîc qui vicem suppleat *Antinous*, prout cernere est in elegantissimo nummo, quem in gratiam Hadriani cusum & superius exhibitum, denuò exhibendum ob elegantiam ducimus; ubi duæ Nemeses in aversa parte adstant Alexandro jacenti ad radices arboris; in anteriori autem Antinous conspicitur; quæ omnia demonstrant, Alexandrum & Hadrianum ad se invicem quam maxime accedere sibique plane respondere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

CAPUT III.

HADRIANUS.

SI nummum Hadriani cum duobus templis in averſa parte, æque facile ac adlatum paulò antè cum ſimili typo Alexandri reperire licuiſſet, eumdem hîc tanquam opportunum ad illuſtrandam, atque confirmandam comparationem noſtram appoſuiſſemus; ſed cum talem non ſimus nacti, alium hîc nummum *ex theſauro Morocenico* depromptum damus, in quo caput Hadriani cum hac inſcriptione ΚΑΙCΑΡ ΟΛΥΜΠΙΟC ΑΔΡΙΑΝΟC, ad memoriam nempe templi ab Hadriano dedicati & conſecrati. In averſa autem parte templum Dianæ Epheſiæ, quod ab *Eroſtrato* (ut notum eſt) incendio datum, quo die natus Alexander; hinc ſaltem obvia duorum templorum, ne Alexandri inſuper dicam & Hadriani mentio; quem nummum præterea illuſtrant inſcriptiones, quæ apud *Sponium* noſtrum in Itin. Athen. ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ſæpius celebrant, de quo *Spartianus* ſic in ejus vita. *Athenis*, inquit, *Jovis Olympii ædem & aram ſibi, eodemque modo per Aſiam iter faciens templa ſui nominis conſecravit.* Appellationem autem hanc *Olympij* ſic

ambivit Hadrianus, ut sibi cum Jove communem esse voluerit.

Typum nummi *Hadriani Olympii* misit ad nos nuper ex Italia Illustrissimus *Vvittius Batavus*, amicus noster singularis, in quo caput Hadriani laureatum cum epigraphe ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟϹ ΟΛΥΜΠΙΟϹ. In aversa autem parte Jupiter *Philalethes* medius inter duas feminas quarum una (quæ Pallas) Jovis stolæ plus æquo longioris & pendentis laciniam portat à tergo & sustinet, ob reverentiam quasi summo Deorum, & veritatis amanti debitam. ΖΕΥΣ ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. ΛΑΟΔ. *Iupiter veritatis amicus. Laodicensium.* Augusti nummus Gazæ Regiæ. Placuit illico mihi, & primo aspectu Typus singularis. Verùm cum diligentius observassem; hæsi dubius an genuinus esset, cumque ostendissem peritissimis monetariis *Morellio & Vaillantio*, penes quos est omnino rem nummariam constituere, illum mihi suspectum falsitatis reddiderunt, nec ullo modo assurrexerunt Jovi sic stolato, quem merum figmentum dixerunt, deditaque opera stolam illius à quodam interpolatore productam, ut imperitis illuderet, quod & quodammodo *Vvittio* suboluisse cognovi. In illorum sententiam ivi lubentius, quod Typus Jovis *Philalethis* in aliis nummis absque productione stolæ ubique observetur. Adde quod in manu fœminæ stantis ante Jovem (quæ forsan Juno) hastam ponit interpolator, quam Jovi Philalethi dare debuisset, qui cum hasta aut sceptro in manu sinistra, & Aquila in dextra effingi solet: aut saltem Palladi (Jovi adstanti à tergo cum Clypeo) sic repræsentari solitæ, potius, quam hanc Jovis ipsius stolam dextra sustinentem exhibere: ita ut duæ Pallades effingi videantur in eodem Typo, quod sane absurdum. Nisi per has designari velimus duas sorores, Jovis filias, *sapientiam*, & *veritatem*; non enim minus hæc, quàm altera (ut ex Pindaro accipimus) *Jovis filia.*

Inscriptionis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Inſcriptionis autem litteræ ita omnes elutæ, ut ſit difficile hanc expiſcari; ſed quantum aſſequor conjecturâ, fœdus & concordiam continent inter Laodicenſes; & Smyrnæos; ac proinde ibi legendum ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ CΜΥΡΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ, *Laodicenſium, & Smyrnæorum concordia*, hanc forſan procurante Polemone Sophiſta Laodicenſi Hadriano & Smyrnæis cariſſimo, de quo infrà, ubi de Smyrna incidet ſermo: ſuffragante ad hoc etiam Jove ipſo ambarum Civitatum præſide Deo. Dioſpolis enim aliquando vocitata eſt Laodicea, ut ſicut ΖΕΥ ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ. ΛΑΟΔ. ſic & ΖΕΥC. ΑΚΡΑΙΟC. CΜΥΡΝΑΙΩΝ. in nummis reperire eſt. Jupiter *Acræus* qui præeſt arcibus, cujus templum in promontorio Smyrnæorum. Hunc in diatriba tua eruditiſſima de Smyrnæorum nummo exhibes cum Jove *Philalethe* ex nummo. *M. Aurelii* Gazæ Regiæ; cui & alterum elegantiſſimum junxiſti ex eadem Gaza, & ejuſdem M. Aurelii, ubi *Jupiter Philalethes* cum duobus Nemeſibus, quem *Attalus ſophiſta* Polemonis filius duplici patriæ Laodiceæ & Smyrnæ poſuit.

Inſcriptionem eandem præ ſe fert nummus ejuſdem M. Aurelii, de quo meminit *Hadrianus in lib. de nummis fol.* 283. ubi Imperatorem medium conſtituit inter duas fœminas ſtolatas, *Junonem* forſan & *Palladem*, non *male* haud dubie, & *perperam*, ut in noſtro effictas, quæque illi lucem afferre potuiſſent; ſi has ſuis nominibus deſignaſſet *Harduinus*.

Eandem etiam inſcriptionem ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ CΜΥΡΝΑΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ habet nummus alter ejuſdem M. Aurelii elegantiſſimus Theſ. Morocenici, ubi *Patinus* Imp. conſtituit inter duas figuras ſtolatas, non fœminas ut *Harduinus*; una enim eſt Jovis ipſius Philalethis cum Aquila in dextra, & ſceptro in ſiniſtra. Altera Nemeſeos, quæ optimo principi optimè conveniunt, quaſi *juſtitia & veritas* obvia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

verint illi, & cum his congredi & colloqui videatur.

Nolim credere, & nefas est sanè eruditissimum Harduinum hallucinatum esse in his nummis quasi non diversos existimasset, *Iovemque Philalethem* pro fœmina accepisse, ut *Venerem* pro *Apolline Pythio* accidit nuper viro alioqui etiam eruditissimo in dissert. ad nummum *Tranquillinæ* Gordiani junioris uxoris, quod illi quodammodo condonandum videtur; nudus enim omnino ut Venus effingitur *Apollo*, & cum capillitio satis mulieri consentaneo.

Quidquid sit tandem de his nummis & de *Pseudophilalethe* nostro, illum hîc nihilominus exhibendum duximus, in gratiam ipsiusmet veritatis; nihil enim hanc æque commendat, atque elucescere facit quàm falsitas ipsi adversa & opposita, & in gratiam maximè *Vvittij* Philalethis, & antiquitatis studiosissimi, qui hunc ad nos è Neapoli misit, & qui huic dissertationi (ut scis vir illustrissime) occasionem quodammodo præbuit. Illum credo nunc in Patriam reversum ex *Italia*, *Magna Græcia*, *Sicilia*, *Melita*, & locis adjacentibus, onustum spoliis omnimodis antiquitatis, nummis, inscriptionibus, gemmis sculptis, statuis, vasis antiquis (supra quæ opus elegantissimum & multæ eruditionis meditatur) manuscriptis libris, & editis rarioribus; ex quibus omnibus & Musæum adornabit, & Bibliothecam selectam instituet. Quæ autem Bibliotheca selectior quam tua, & quam hîc habes? Hæc enim si non numero librorum, sane singularitate & raritate, multis, quæ in hac urbe opulentissima sunt, anteponenda, sive antiquitatem sacram & profanam, sive omne litterarum & doctrinæ genus spectemus, plurimosque ex omni illa veterum, maximè Græcorum authorum classe tuis observationibus eruditissimis, propria manu in margine notatos. En igitur *Philalethes* noster, cui adstat à tergo *Pallas*, stolámque portat & sustinet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Sed cùm nulla magis quàm suamet commendatione egeat veritas, tot summis intrinsecè dotibus locupletata, hanc cum exterioribus & adscititiis, imò fucatis & falsis ornamentis exhibere, piaculi quoddam genus esse videatur; nec minus etiam capitalissimum crimen fuerit amici illius, Jovis *Laodiceni*, non dicam corrumpere & adulterare nummum, verùm sicut fecimus oculis exponere Antiquariorum; etsi æquis in hoc ut visum est satis legibus usi. Expiemus igitur crimen illud Jovem ipsum Philalethem exhibentes in elegantissimo collectionis *Illustrissimi Apamiensium Episcopi*. Laodicensium nummo Hadriani nostri Olimpii, suis propriis & nativis ornamentis conspicuum.

Cùm autem templa Hadriano consecrata sint à Bythiniensibus, sicut & Antinoo illorum conterraneo, imo &

Sabinæ, non abs re erit, ſed accommodatè multum ad rem propoſitam, illorum hîc ex collectione Regia nummum afferre; ut ſi non ſimul duo, vel tria templa (ſicut in quibuſdam nummis) ſeorſim ſaltem illis, & ſeparatim condita conſpiciantur; averſa pars nummi elegantiſſimum templum exhibet, cum inſcriptione ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΘΙΝΙΑC. id eſt communitas Bythiniæ; adverſa verò caput Hadriani cum inſcriptione ΑΥΤ. ΚΑΙC. ΤΡΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟC. CΕΒ.

Quamquam autem divinitatem non ita apertè ambiverit Hadrianus, ut Alexander; non minus tamen inſana quadam gloriæ cupiditate flagravit; atque ut eximia quadam ac ſecreta à reliqua hominum turba, laude ac indole cenſeretur; velut tacitè ſe Dei inſtar venditabat; fuit enim ingenii luxurioſi, & ad oſtentationem inſolentis, ut videbimus.

Scientias omnes amplexus eſt Hadrianus, litteratos omnes fovit, omnes, (ne nominatim de ſingulis dicamus) Grammaticos, Rhetores, Muſicos, Geometras, Pictores, Aſtrologos, habuit in honore; præ cæteris (ut multi aſſerunt) *Phavorinum.*

Aſtrologos autem non ſolùm, ſed & *Gnoſticos* & *Baſilidianos* Hadriano gratos fuiſſe *Zonaras* & *Xiphilinus* tradunt, erat enim ut referunt tantæ ambitionis, ut omnia affecta-

ret, ſeque nihil ignorare profiteretur; curioſiſſimus etiam occultarum ſcientiarum, divinationibus, atque magicis artibus crebrò uſus eſt. Profert *Gorleus in ſua Dactiliotheca num.* 104. annulum Hadriani cum ſignis Zodiaci & figura Mercurii, quem ſine dubio ut ἀλεξιτήριον geſtaſſe ferunt; quod commune & proprium habuit cum Alexandro Magno, qui ſignum *Herculis* ſecum habuiſſe fertur, ſi *Statio* credimus *lib.*4 *Sylv.* Carm. 6.

Pellæus habebat
Regnator lætis numen venerabile menſis
Et comitem occaſus ſecum portabat & ortus, &c.

Veritatis ſimulachrum in gemma exſculptum Sacerdotes Ægyptiorum de collo pendens geſtabant ἄγαλμα ἀληθείας, *ſimulachrum veritatis*, de quo videndus *Ælianus in Var. hiſt. lib.*14. & *Diodorus Siculus lib.* 1. quodque conferendum cum *Hiſtoria ſacra in Parab. Salomonis*, qui jubet hanc circumdari gutturi; de quo ſimulachro veritatis infra in *Sabina* cùm de *Iſide*, & natalibus loquemur *Harpocratis* qui veritatem adumbravit poſt natales ſuos, & ut ſic plerumque in gemmis repreſentatur & annulis, atteſtante *Plinio lib.* 33. *cap.*3. *Harpocrationem, ſtatuaſque Ægyptiorum numinum in digitis viri quoque portare incipiunt.* Si autem annulum Hadriani hîc non exhibeamus ex *Gorleo*, ex Gaza regia ſaltem nummum exhibeamus ejuſdem Imp. qui in averſa parte habet Harpocratem proboſcide, ut vult *Patinus*, ornatum, cum flore loti in capite, & poſt tergum clavam quæ Herculem deſignat, cui upupa inſiſtit. Quæ non minus quàm cætera illuſtrando parallelo noſtro inſerviunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Græcis litteris impensiùs eruditus *Hadrianus* à plerisque Græculus appellatus est, ad Atheniensium studia, moresque se composuit non sermone tantum; sed cæteris disciplinis excolendis, canendi, psallendi, medendíque scientia, Musicus, Geometra, Pictor, Sculptor juxta *Polycletos* & *Euphranoras* perinde omnino ad ista singula erat factus; ut elegantiùs nunquam id humanæ res expertæ videantur. Ubique verò ædificabat; namque ad speciem legionum militarium fabros, perpendiculares, Architectos, genusque cunctum extruendarum mœnium, seu decorandorum in cohortes conscripserat; ita in omnibus pene urbibus ædificavit, & ludos edidit; in hisque omnibus, omnium Regum magnificentiam superavit.

Si autem Alexander quæstiones multas inter Philosophos dissolvit; non minus subtilis imo magis Hadrianus, qui multas ipse quæstiones apud Alexandriam in Musæo Professoribus proposuit. Musæum autem illud Alexandrinum fuit celeberrimum, de quo *Strabo sic lib.* 17. τῶν δ' Βασιλέων μέρος ἐστι καὶ τὸ Μουσεῖον, &c. *Pars etiam regiarum est Musæum, quod ambulationem habet & exedram, & magnam domum in qua cœnaculum est eorum qui Musæi consortes sunt, ac litteris humanioribus studium impendunt. Hoc Collegium publicè pecuniis sustentatur, & Sacerdotem habet, qui Musæo præest, olim à Regibus, nunc à Cæsare constitutum.* Jus autem eligendi Philologos ad Cæsares pertinuisse (in quibus mentio Hadriani)

Philostratus in Dionysio auctor est. Ἀδριανὸς γὰρ Σατράπην αὐτὸν ἀπέφηνεν οὐκ ἀφανῶν ἐθνῶν, κατέλεξε δὲ τοῖς δημοσίᾳ ἱππεύουσι, καὶ τοῖς ἐν τῷ μουσείῳ σιτουμένοις. τὸ δὲ μουσεῖον τράπεζα Αἰγυπτία συγκαλοῦσα τοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἐλλογίμους. id est, *Hadrianus eum non humilium Gentium Satrapam designavit. Item inter viros equo publico donatos, censeri voluit, & eos, qui in Musæo alebantur; Musæum autem Ægyptium, mensa erat, quæ ex omni terrarum orbe eloquentissimos quosque viros convocabat.* In eo autem fuisse ædem, sive templum in quo Philologi operam darent, cùm illa manifesto evincunt, quæ de Sacerdote, qui Musæo ab Ægyptiis Regibus aut à Cæsaribus præficiebatur ex Strabone audivimus; tum, ex inscriptione Althetica apud *Falconerium* tuum de M. AVRELIO ASCLEPIADE, quæ licet mutila, tibi debetur omnino Vir illustrissime, qui in lucem emisisti M. ΑΥΡ. ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗ, &c. id est, *M. Aurelio Asclepiadi Alexandrino Hermapolitæ pancratiastæ per odonicæ*, (invicto quem nemo de statu detrudere poterat non provocato) *Neocoro magni Sarapidis, & qui in Musæo aluntur, immunium Philosophorum Pontifici, totius Xysti perpetuo Xystarchæ, & Balneis Augusti præfecto:* de quo videndæ inscriptiones Athleticæ; sed maxime videnda eximia Dissertatio tua de Prytabæis inter numismata Seguini selecta, nuper edita, & à te iterum amplianda.

Hæc autem omnia huc congessimus, sicut & alia pleraque deinceps; ut inde liqueat Hadrianum per varias has artes, & singulares non solùm affectasse, ut eximius videretur; sed etiam tacitè, si non adeò apertè, ut supra sortem hominum existimaretur; quamquam enim opera ubique infinita fieri curasset, nunquam nisi in Trajani Patris templo nomen suum adscripsit. Romæ instauravit Pantheon, Septa, Basilicam Neptuni, sacras Ædes plurimas, Forum Augusti, Lavacrum Agrippæ, eaque omnia pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

priis, ac veteribus nominibus consecravit. Fecit & sui nominis pontem & sepulchrum juxta Tyberim, quod est nunc *Moles Hadriani*, seu castellum sancti Angeli, in munimentum urbis, & præsidium maximè summorum Pontificum conversa. Ædem bonæ Deæ transtulit & colossum stantem atque suspensum per *Detrianum* Architectum de eo loco in quo nunc templum urbis est, ingenti molimine; ita ut operi etiam elephantes adhiberet; & cum hoc simulachrum post Neronis vultum, cui antea dicatum fuerat, Soli consecrasset, aliud tale *Apollodoro* Architecto auctore facere Lunæ molitus est.

In omnibus magnificus fuit *Hadrianus*, sed maximè in ædificiis; nec ad ea extruenda nisi eximiis artificibus utebatur, cum judicio esset exquisito. Basilicam apud Nemausum opere mirabili extraxit in honorem Plotinæ (quam vocant vulgo *Domum Quadratam*) eo tempore, quo moverunt Judæi bellum, quod vetarentur mutilare genitalia; & cum compositis in Britannia rebus, transgressus in Galliam, Alexandrina seditione turbatus, quæ nata est ob *Apim*, qui cum repertus esset, post multos annos turbas creavit apud quem deberet locari, omnibus studiose certantibus; unde multa numismata *Antinoi* in aversa parte *Bovem* repræsentant, inter quæ præstat præclarum illud maximi moduli cujus inscriptio CΜΥΡΝΑΙΟΙC ΠΟΛΕΜΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ.

Polemon

Philoſtratus in Dionyſio auctor eſt. Ἀδριανὸς γὰρ Σατράπλω αὐτὸν ἀπέφηνεν οὐκ ἀφανῶν ἐθνῶν, κατέλεξε δ' τοῖς δημοσίᾳ ἱππεύουσι, καὶ τοῖς ἐν τῷ μουσείῳ συσσιτοῖς. τὸ δὲ μουσεῖον τράπεζα Αἰγυπτία συγκαλοῦσα τοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἐλλογίμους. id eſt, *Hadrianus eum non humilium Gentium Satrapam deſignavit. Item inter viros equo publico donatos, cenſeri voluit, & eos, qui in Muſæo alebantur; Muſæum autem Ægyptium, menſa erat, quæ ex omni terrarum orbe eloquentiſſimos quoſque viros convocabat.* In eo autem fuiſſe ædem, ſive templum in quo Philologi operam darent, cùm illa manifeſto evincunt, quæ de Sacerdote, qui Muſæo ab Ægyptiis Regibus aut à Cæſaribus præficiebatur ex Strabone audivimus; tum, ex inſcriptione Athletica apud *Falconerium* tuum de M. AVRELIO ASCLEPIADE, quæ licet mutila, tibi debetur omnino Vir illuſtriſſime, qui in lucem emiſiſti M. ΑΥΡ. ΑСΚΛΗΠΙΑΔΗ, &c. id eſt, *M. Aurelio Aſclepiadi Alexandrino Hermapolitæ pancratiaſtæ periodonicæ*, (invicto, quem nemo de ſtatu detrudere poterat non provocato) *Neocoro magni Sarapidis, & qui in Muſæo aluntur, immunium Philoſophorum Pontifici, totius Xyſti perpetuo Xyſtarchæ, & Balneis Auguſti præfecto*, de quo videndæ inſcriptiones Athleticæ; ſed maxime videnda eximia diſſertatio tua de Prytanæis inter numiſmata Seguini ſelecta, nuper edita, & à te iterum amplianda.

Hæc autem omnia huc congeſſimus, ſicut & alia pleraque deinceps; ut inde liqueat Hadrianum per varias has artes, & ſingulares non ſolùm affectaſſe, ut eximius videretur; ſed etiam tacitè, ſi non adeo apertè, ut ſupra ſortem hominum exiſtimaretur; quamquam enim opera ubique infinita fieri curaſſet, nunquam niſi in Trajani Patris templo nomen ſuum adſcripſit. Romæ inſtauravit Pantheon, Septa, Baſilicam Neptuni, ſacras Ædes plurimas, Forum Auguſti, Lavacrum Agrippæ, eaque omnia pro-

bis

Vasta from Cruz 1.7.430

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

priis, ac veteribus nominibus consecravit. Fecit & sui nominis pontem & sepulchrum juxta Tyberim, quod est nunc *Moles Hadriani*, seu castellum sancti Angeli, in munimentum urbis, & præsidium maximè summorum Pontificum conversa. Ædem bonæ Deæ transtulit & colossum stantem atque suspensum per *Detrianum* Architectum de eo loco in quo nunc templum urbis est, ingenti molimine; ita ut operi etiam elephantes adhiberet; & cum hoc simulachrum post Neronis vultum, cui antea dicatum fuerat, Soli consecrasset, aliud tale *Apollodoro* Architecto auctore facere Lunæ molitus est.

In omnibus magnificus fuit *Harduinus*, sed maximè in ædificiis; nec ad ea extruenda nisi eximiis artificibus utebatur, cum judicio esset exquisito. Basilicam apud Nemausum opere mirabili extruxit in honorem Plotinæ (quam vocant vulgo *Domum Quadratam*) eo tempore, quo moverunt Judæi bellum, quod vetarentur mutilare genitalia; & cum compositis in Britannia rebus, transgressus in Galliam, Alexandrina seditione turbatus, quæ nata est ob *Apim*, qui cum repertus esset, post multos annos turbas creavit apud quem deberet locari, omnibus studiose certantibus; unde multa numismata *Antinoi* in aversa parte *Bovem* repræsentant, inter quæ præstat præclarum illud maximi moduli cujus inscriptio ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ ΠΟΛΕΜΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ.

Polemon

POLEMON Sophista Laodicenus Hadriano Imperatori carissimus fuit, civitatéque donatus à Smyrnæis, de quo sic *Philostr. lib.* 10. *de vitis Sophistarum. Multi eum summi viri, multæque civitates amarunt, præsertim Smyrna: huic & posteris datum est in Hadriani Olympiis præsidere. Hadrianum erga Ephesios propensum ad Smyrnæorum favorem usque adeo pellexit, ut uno die mille myriadas in illorum civitatem impenderit, ex quibus Emporia, Annonæ, & Gymnasium omnium quæ in Asia sunt præstantissimum, constructa sunt; item templum in promontorio situm longissimi prospectus*, &c. Ex quibus impensis colligendum est, si non conditorem Smyrnæ ut *Alexander*, saltem instauratorem & decoratorem maximum (ut diximus supra) extitisse *Hadrianum*; unde à Smyrnæis summis cultus honoribus, sicut & *Antinous*.

Idem Sophista *Polemon* nummum Hadriani cudi curavit Smyrnæis inscriptum in cujus aversa parte *Homerum* (cujus natalitiis gloriantur Smyrnæi) sedentem cum hasta exhibet & cum hac epigraphe ΠΟΛΕΜΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ ΑΝΕΘΗΚΕ. Ex quo sane conjiciendum non ita (ut creditum est) adversatum fuisse Homero Hadrianum; utpote qui ejus loco Antimachum poëtam introducere voluerit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

(ut ait Suidas:) ſi enim de hoc omnino perſuaſus fuiſſet Polemon ; male & perperam Imperatori adblanditus fuiſſet. Nummus hic diligentiſſimum quamvis antiquitatum ſcrutatorem *Cuperum* tuum fugit *in elegantiſſima Homeri Apotheoſi*, cujus olim marmor in Columnenſium palatio Romæ vidimus cum præſtantiſſimo Pictore Nicolao Puſſino, qui illud pluris faciebat.

Hunc autem nummum hîc exhibemus, quod in rem noſtram optime cadat, & parallelum noſtrum perfecte illuſtret; maxime vero, quod ex Oriente nobis advenerit, & ex ipſo natali ſolo ſummi Poëtæ; utpote quem feliciter ultimi terræ motus Smyrnenſium calamitas ex multis aliis rariſſimis nummis,& antiquitatibus ibi abſorptis reliquum fecit clariſſimo Antiquario *Gallandio* , ex hac etiam (ſummo rei antiquariæ bono) feliciter erepto; atque utinam ex hac evaſiſſet etiam alius Hadriani nummus cui inſcriptio (ut nobis retulit) ΗΡΩΑ ΑΔΡΙΑΝΟΝ, inſtituto noſtro Idonea.

De Smyrna & Homero ſic *Plinius lib.4. cap.12. habet Smyrna Bibliothecam & Homereum, & porticum quadratam, cum Homeri templo & ſtatua ; nam & hi maxime hunc poëtam ſibi vendicant, unde & nummus quidam apud eos* HOMERVS *vocatur.*

Inſcriptionem affert *Sponius in Itin. Athen.* Smyrnæ reper-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

tam, quæ Hadrianum non ſolum ut hujus urbis inſtauratorem; ſed & velut alterum ab Alexandro conditorem commendat,

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ
ΑΔΡΙΑΝΩΙ
ΟΛΥΜΠΙΩΙ ΣΩΤΗΡΙ
ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΙ

Alexandriæ urbem inſtauraſſe etiam Hadrianum ſatis ubique Scriptores & nummi probant, ſatiſque ſupra diximus, ut ſupervacaneum ſit de his amplius verba facere.

Sed nullum mirabilius opus exædificavit Hadrianus villa Tyburtina ſuo nomine *Hadrianæa* vocata, & ex qua ſola divinos honores ſibi meritus videtur: ſi enim (ut diximus ſupra) conditoribus urbium illos elargita eſt antiquitas; quanto magis debuit principi, qui in hac villa & provinciarum & locorum celeberrima nomina inſcriberet, velut *Lycæum*, *Academiam*, *Prytanæum*, *Canopum*, *Pœcilem*, *Tempe* vocaret; & ut nihil prætermitteret etiam *inferos* finxit. Ibi parum abfuit cum ſecunda vice hanc villam perluſtrarem cum quibuſdam amicis, quin marſupium noſtrum, (ſi non vitam ipſam) reliquerimus, in ipſomet Hadriani Palatio, ſeu potius ruinis ipſius, latronibus ibi habitantibus, & nobis obviam factis, qui ſub ſpecie ibi nos reficiendi, mali aliquid in nos moliti fuiſſent, niſi datum nobis ab hoſpite noſtro Tyburtino itineris ducem habuiſſemus.

Si non hîc præclara hujus monumenti ædificia omnia, & maxime ſuperbum & fama celebre *Canopi* templum vacat exhibere, ipſum ſaltem Deum *Canopum* & uxorem ejus *ab Epiphanio Eumenitem* nuncupatam effingamus, quos Iſidi & Serapidi opponamus; prout conſpiciuntur in nummo Ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

driani ſingulariſſimo ex ære maximo, cujus copiam nobis fecit Clariſſimus *Rigordus* Maſſilienſis de antiquitate benemeritus. Meminit Patinus in Theſ. Morocenico nummi *Veri* Imp. nec typum affert, inter quem & noſtrum nonnulla intercedit ſimilitudo; duo enim Canopi in averſa parte intermedio Harpocrate, infra quem Aquila alis expanſis, hîc ſine Harpocrate & ſine Aquila.

Eximium hoc Hadrianææ villæ monumentum vix octoginta annis ſuperfuit, mox enim ubi in locum Hadriani Antoninus Pius ſucceſſit: cum de modo cogitaret novas in urbe thermas excitandi, & villæ prærerea ab Hadriano paulò ante extructæ aſpectu minus caperetur, quidquid in eadem villa pretioſum reperit, in ſuarum thermarum ſplendorem contulit. Quam deinde villam Gothi, & poſtea varii caſus in ultimam vaſtitatem dederunt; ita ut à villa condita uſque ad ultimam ejus ruinam nonniſi 80 anni (ut diximus) interceſſerint.

Hujus præſtantiſſimi monumenti Icnographiam nobis conſervavit Eminentiſſimus litterarum aliàs fautor *Franc. Barberinus*, quam poſtea incidi in æs juſſit, publicamque fecit, cum explicatione locorum, & rerum, cujus exemplar ad me tranſmiſit per Illuſtriſſimum *Suareſium* mihi olim amicitia conjunctiſſimum. Abſit autem verbo invidia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Vir Illustrissime, si dicam me præclari hujus monumenti in lucem edendi, occasionem dedisse Eminentissimo Cardinali, impellentibus me ad hoc (ut scis) Viris quibusdam eruditis, sed maxime Celeberrimo *Kirkero*, qui de hoc litteris ad me scriptis gratias mihi egit, illudque in Latio suo reposuit, ubi fatetur præclarum hoc monumentum deberi studio & curis quorumdam Eruditorum.

Ex his, inquam, monumentis & stupendis Hadriani operibus, facile est conjicere, quanta fuerit illius ambitio, quam si non ita palam emergere passus, sicut Alexander Deum se faciendo motu proprio; permisit tamen multa cudi numismata ad instar nostri, quæ divinitatem sibi tribuerent. Permisit, & Græcis ut templum sibi ponerent, quod *Panhellenium* nominarunt.

Quin etiam dum viveret affectasse divinitatem Hadrianum omnino arguit, quod ex *Spartiano* supra tetigimus; immo quod *Theodoretus* in θεραπευτ. *serm.* 8. *de martyr. pag.* 605. his verbis καί τοι τινὲς τῶν ἀνοήτων, καὶ θεοὺς σφᾶς ἀντιγορεύσαν, καὶ ναοὺς ἑαυτοῖς ᾠκοδομήσαντο, καὶ γὰρ Ἀντίοχος ἐπεκλήθη θεὸς, καὶ Γάϊος ὁ Τιβερίου διάδοχος, καὶ Οὐεσπασιανὸς, καὶ Ἀδριανος μεγίστους ἑαυτοῖς ναοὺς ᾠκοδόμησαν; ἀλλὰ ξὺν τῇ ζωῇ, καὶ τὴν δυσσεβῆ τιμὴν ἀφῃρέθησαν. *Et horum stultiores quidem fuerunt, qui ut Deos sese pronuntiarint, sibique ipsis templa construxerint; nam & Antiochus Deus vocatus est, & Caius qui Tyberio successit, Vespasianus quoque & Hadrianus ingentia sibi templa excitarunt, sed impio simul honore cum vita privati sunt.*

Alio id etiam argumento convinci videtur, ex corona nempe radiata numinum propria capiti Hadriani in plerisque nummis imposita; de quibus coronis multa clarissimus *Baudelotius* in eleganti Opere de utilitate ex peregrinationibus capienda congessit. Hîc exhiberi posset, de quo loquuti fuimus in Præf. nummus Hadriani cum corona radiata, cujus aversa pars æternitatem repræsentat unâ ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

nu ſolem tenentem, alterâ lunam; ſed quia nummus Latinus eſt; nec niſi Græcos hîc exhibere ſategimus; opportune nobis Clariſſimus *Rigordus* Maſſilienſis ſupra laudatus ſuppeditavit Græcum argenteum majoris formæ, in quo Hadrianus cum corona radiata & hac inſcriptione ΑΡΙ. ΚΑΙ. ΑΡΙΣΤΟΥ. ΚΑΙΣΑΡ. &c. hoc eſt *Optimi Cæſaris divi Trajani Parthici filius Nerva Trajanus Hadrianus Auguſtus Pater Patriæ.* Sabina in averſa parte cum hac inſcriptione CΑΒΕΙΝΑ. CΕΒΑCΤΗ. ΑΔΡΙ. ΤΑΡΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Α Κ. hoc eſt. *Sabina Auguſta Hadrianeæ Tharſi metropoleos primæ Ciliciæ.*

Quam verò vehemens in Hadriano fuerit (quod ſtrictim & velut opportunitate data dictum velim) peregrinandi quod explevit deſiderium, norunt omnes, qui vitam ejus legerunt; ex quo non male item exæquandus venit cum Alexandro M. cujus peregrinandi ſtudio, ne unus quidem orbis ſatis fuit. Res ſane optabilis & expetenda foret; ut de erroribus ſuis, & quæ ex his utilitas capienda, nobis aliquid ſcripto tradidiſſent hi ſummi Principes; maxime vero Hadrianus, cui ſtylus & ratio ſcribendi magis in promptu. Nulli enim de rebus melius, quàm qui has oculis conſpexerunt, nulli de artibus, quam ipſi artifices, & qui illas profeſſi, rectius loquuntur, aſſerente Quintiliano, *felices futuras artes, ſi ſoli artifices de iis judicarent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Extiterunt nihilominus, qui & de artibus ſcripſerunt optimè, nec tamen artifices. Quis elegantius, quis doctius de pictura, ſcripſit? Quis cum majori & profundiori eruditione, quam *Franc. Iunius* in eximio opere *De pictura veterum?* quod infinitis acceſſionibus auctum, & cum non hactenus edito commentario de vitis & operibus Pictorum & Statuariorum veterum, hortante me, vir de re litteraria omnium meritiſſimus, & bonarum artium inſtaurator maximus *Joan. Georgius Grævius* nuper ab heredibus Junii impetravit.

Quis de antiquitatibus Romanis plus meruit, quàm qui Romam numquam profectus eſt *Nicolaus Bergerius Rhemenſis*, ex eruditiſſimo nempe libro, quem de viis magnis Romanorum compoſuit? Hunc Gallicè ſcriptum in ſermonem Latinum transferri nunc in Italia, ibique typis mandatum iri audio, cum acceſſionibus plurimis, videlicet *Itinerarij Antonini Tabulæ Peutingerianæ*, & aliis ejuſmodi operi præſtantiſſimo perficiendo idoneis.

Hæc ideo dixi, Vir illuſtriſſime, quo clariſſimum *Baudelotium* ſuprà laudatum, à quorumdam dicteriis liberem, qui de titulo libri illius parum contenti arbitrantur non poſſe de rebus diſſerere quempiam, niſi qui ipſas viderit, nec de peregrinationum utilitate, niſi qui tanquam alter *Vlyſſes* multum fuerit peregrinatus, populorumque mores & urbes ex conſpectu noverit. Poterat equidem, ut ingenuè fatear, magis idoneum libris ſuis titulum imponere *Baudelotius*, quod & ſpero ipſum facturum in ſecunda illorum editione, quam pluribus acceſſionibus curioſis admodum & eruditis auctam parat; multis ibi etiam ſimul & ordine altero & eleganti diſpoſitis & retractatis.

Quanta autem deinde templa in honorem Hadriani conſecrata ſunt, quæ *Hadrianæa* vocabantur, *ubi ſodales Hadrianales*, & *Collegia Hadrianalia*, non eſt facilè enumera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

re. Narrat *Epiphanius* templum Hadriani; quod Alexandriæ fuerat ejus honori dicatum, versum postea fuisse in Gymnasium Licinianum; tandem verò à Constantino Imperatore ædem sacram ibi positam, & de nomine *Gregorij Meletiani* appellatam: ita paulatim à Christianis in pios usus conversa omnia istius Παρεγγράπτω cœlitis templa; diu tamen eorum memoria duravit, & nomen; ut illius Cyziceni, cujus meminit Cedrenus. Mirum verò est, quod in *Alexandro Severo* de his templis narrat *Lampridius* sua ætate in omnibus civitatibus (vivebat autem sub Diocletiano) *Hadriano* fuisse templa, sine numine, sine simulachro, quæ ideo vulgus putaret in *Christi* honorem ab eo Principe fuisse extructa. Qui vulgi error ex hoc manavit, quod quæ jusserat *Hadrianus* templa fieri in omnibus Civitatibus suo nomine sine dubio consecranda, mansere illorum pleraque imperfecta, neque umquam dedicata sunt. Talia ædificia in plerisque Civitatibus adhuc *Lampridij* ætate extabant inchoata solùm, ut ait ipse, & sine numine, sine simulachro ullo; hinc factum, ut in animum inducerent multi, quibus assentitur *Lampridius*; non sibi Hadrianum illa templa erexisse, sed Christo.

Etsi hîc nobis (ut diximus) non sit sermo de consecratione proprie dicta, sive de ἀποθεώσει, cujus rationem Romani desumpserunt à *Romulo* seu *Quirino*, qui primus illorum (ut supra notatum) inter Deos relatus est, nihilominus tamen dicendum plerosque Imperatorum à Cæsare Augusto, consecratos eo ritu, qui apud Herodianum & Dionem præcipue videndus; qui ritus licet stolidus planè, necessarius tamen omnino illis imperii temporibus videbatur: siquidem imperante uno solo, & Majestatem imperii repræsentante, non sufficiebant tituli illi speciosi quidem Tribunitiæ potestatis, & Consulatus, nec etiam summi Sacerdotii, & alii, ad frænandos populos, totumque terrarum

rum

rum orbem regendum, nisi etiam ultimo deorum vices dum viverent, obire dij ipsi post mortem futuri crederentur.

Bustorum autem seu Rogorum, qui in nummis conspiciuntur transiit usque ad nos forma & figura, qua utuntur etiamnum hodie, sed mutato aliquantum ritu Magnates ac Principes. Hæc vocant Itali *Catafalchi*, de cujus nominis etymologia videndus omnino etymologorum Princeps *Menagius* in suis linguæ Italicæ originibus. Figuram illorum exhibeo.

Augustus autem primus usum & ceremonias consecrationis Imperatorum apud Romanos introduxit; unde à *Iuliano in Cæsaribus* Κοροπλάστης indigitatur, quo de nomine multa erudite tuo more in Cæsaribus Juliani à te in sermonem Gallicum conversis. Audiendus de hac consecratione *Suetonius* eximius scriptor cum sic ait. *Nervam lachrymis Trajanus, primum, mox templis honestavit, non imitatus illos, qui hoc idem; sed alia mente fecerunt; dicavit enim cælo Tyberius Augustum; sed ut majestatis numen induceret, Claudium Nero, Vespasianum Titus, Titum Domitianus, sed ille ut filius, hic ut frater videretur.* De Claudio argutè *Juvenalis Satyra* 6.

Ille senis tremulumque caput descendere jussit
In cœlum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Ubi vetus Interpres *in cœlum* ait pro *ad inferos*; cujus honorem à Nerone ipsi destitutum, abolitumque restituit Vespasianus. *Suetonius in Claudio cap.* 45. novos deinde & adscriptitios cives in cœlum adulatio recepit, & pulvinaribus, aris, columnis, templis, flamine, ludorumque celebritate & natalium cumulavit; nam ad Placidum, Valentinianum usque Imperatores Divi facti sunt cum liberis, & uxoribus plerisque; ut nummi veteres & lapides probant.

Modestia equidem Marci Antonini laudatur, cum septennem filium amisisset, quod jusserit, ut statua tantummodo mortuo decerneretur, imagóque aurea Circensibus per pompam ferretur, ut saliari carmine nomen ejus inferretur. Hæc *Capitolinus in vita ejus*, quæ tamen certissima consecrationis indicia fuerunt; quæ adeo vulgata est ut ad *Pellices* & *Cynædos* aulicos porrigeretur. De *Drusylla* scorto scribit Dio *lib.* 57. immortalitatem ei decretam, eosdemque honores quos *Veneri*; utque mulieres per ejus nomen jurarent, quoties aliquid jurejurando confirmarent, illamque PANTHEAM vocatam, atque per omnes urbes cultam. Sic PANTHEVM *Augustum* veteres lapides vocant.

PANTHEO. AVG.
SACRVM
L. LICINIVS. ADAMAS.
LIB. FAVST. II. VIR AVG.

Mortuo Hadriano multa à multis in eum sunt dicta. Acta illius irrita fieri Senatus volebat, nec appellatus esset DIVVS nisi *Antoninus* rogasset: templum denique ei pro sepulchro apud *Puteolos* constituit, & quinquennale certamen, & flamines, & sodales, & multa alia quæ ad honorem quasi numinis pertinerent: quare multi putant ob hæc Antoninum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Pium dictum; vel quod cum ob leves offensas plurimos occidi jussisset *Hadrianus*, eosdem *Antoninus* servarit incolumes.

Non hîc damus typos omnes divum celebrantes Hadrianum, neque inscriptiones inter quas insignis illa Smyrnâ allata, quæ inter marmora *Arundeliana*, nunc *Oxoniensia* ΘΕΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ mentionem facit; hæc enim omnia eximius scriptor à quo vitam Hadriani expectamus abunde exponet.

Consecrationes Imperatorum consecutæ sunt Augustarum, sororum, nutricum, filiorum, amasiorum, & amasiarum. Duæ etiam fœminæ stante rep. Divæ factæ reperiuntur ACCA LAVRENTIA & FLORA, hæc ludorum editione culta, quæ *floralia* dicta, illa solemni sacrificio celebrata, cui *feriæ accaliæ* dicatæ.

Sed quid mirum si & Hadrianus equum suum *Borysthenem* quodammodo consecravit, cui mortuo, & sepulchrum fecit, columnam erexit, & Epigramma inscripsit quod & tum extare in Gallia, urbe *apta Julia* audio, nec suppostitium esse, ut volunt quidam. Vidi aliàs Romæ elegantissimum *mulæ* (nec scio an suppositititium, an non) in vinea tunc *Labornæa* dicta prope portam Salariam vico dicto vulgò ad tres Dominas, Itali *alle tre Madonne*, diversum ab illo, quod in agro Sabino *Porcachius lib. de funer.* ait observasse in marmoreo fragmento, cui titulus DIS PEDIBVS SAXVM, reliqua non moror; sed magis *Borysthenis* urget inscriptio quæ talis

BORYSTHENES. ALANVS.
CÆSAREVS. VEREDVS.
PER ÆQVOR. ET PALVDES
ET TVMVLOS. ETRVSCOS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

VOLARE. QVI SOLEBAT.
PANONNICOS NEC. VLLVS
ILLI. APROS. INSEQVENTI
DENTE. APER. ALBICANTI.
AVSVS FVIT NOCERE.
VEL. EXTIMAM SALIVA.
SPARSIT. AB. ORE. CAVDAM.
VT SOLET EVENIRE.
SED. INTEGER. IVVENTA.
INVIOLATVS. ARTVS.
DIE SVA PEREMPTVS.
HOC. SITVS EST IN AGRO.

Post inſcriptionem Boryſthenis & epitaphium, nummum etiam illius hîc afferamus; ut nihil habeat *Bucephalus* quo ſupra *Boryſthenem* ſe poſſit extollere. Hujus nobis typum deſumere liceret ex *lib. de nummis Impp. Menetrei Divionenſis*, cujus & forſan fuit olim nummus noſter PANTHEVS; cum hunc ſe habere in Muſæo ſuo ibidem glorietur, inventumque à me fortuito Divione, in præfatione dixerim. Sed cum hic nummus Boryſthenis falſitatis ſuſpectus ſit, ob multa nempe; ſed maxime ob litteras Græcas Latinis permixtas in adverſa parte ad caput Hadriani Laureatum apud Occonem pag. 239. ſic KAISAR SEMNOS AΔPIANOS; deficientibus autem Menetrio characteribus Græcis totam inſcriptionem Latinam fecit. CÆSAR VENERABILIS HADRIANVS. In averſa autem parte BORISTHENES. Hunc ſupra

quoddam altare 10 aut 12 columnis fultum, & ante aram cui ignis impositus, pedem erigentem collocat; in quo monumento plus honoris tribuitur *Equo* Hadriani quam summo Poëtarum *Virgilio*, cujus sepulchrum apud Neapolim novem tantum columnis olim fultum fuisse fertur. Huic igitur pseudonummo alium substituimus, de quo in Antinoo, ubi *Pegasum*, *Borysthenem* adumbrare non malè (ut quidem existimo) auguramur.

CAPUT IV.

SABINA.

SABINAM consecratam, divamque factam, nummi plerique probant tàm Græci, quàm Latini, ut videre

est imprimis in elegantissimo ex Tristano supra allato, in cujus aversa parte templum à Bythiniensibus ipsi consecratum, ubi tres figuræ; quarum media ipsa *Sabina* Deæ habitu (credo pudicitiam) cujus capiti Pallas coronam imponit; ex alia parte Juno, sicut supra vidimus in nummo Hadriani, ubi *Jupiter Philalethes* (qui videtur adumbrare Imperatorem) medius inter Junonem seu Isidem & Palladem constituitur; nisi maluerimus (ut diximus) inter sapientiam & veritatem Jovis ex æquo filias.

Pauca quidem de Sabina referunt Historici. Cum Hadriano exosa esset, nec sine fabula veneni dati ab Hadriano defuncta sit, referente id *Spartiano*, aliisque, idque ob mores ejus austeros, morosamque animi temperiem, parum Imperatori gratam: tum ob suspiciones illi injectas, & falsos rumores de ejus amoribus, & familiaritate cum *Sulpitio Claro* Præfecto prætorii, *Suetonio tranquillo*, multisque aliis, qui apud Sabinam familiarius agebant, Hadriano prohibente; quin ipsam dimissurus erat (ait historicus) si privatus fuisset.

Nullum ex Hadriano habuit filium Sabina, palamque jactabat, quam immane ingenium Hadriani pertulisset, & quod magnopere elaborasset, ne ab eo in perniciem generis humani gravida fieret.

Nullo vero (ut opinor) eguit vel usa est, amuleto Sabina, sicut usa traditur *Isis* (sub cujus figura adumbratur in nummo nostro) cum *Harpocratem* in utero gereret, referente *Goropio Becano in Hermathena*, ubi explicare tentat suo more Rabbinico, quid sit VRIM & THVMIN; quærentique sibi, ecquid è sacris Ægyptiorum ritibus emulgere posset, quod ad hanc vocum faceret interpretationem, *Harpocratis natales* sibi in mentem venisse (ait) qui ad Brumam natus esse traditur; & quem dum diligentius considerat, invenit Isidem, dum in utero hunc fœtum gereret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Phylacterium ſibi appendiſſe, quo felix, fauſtuſque partus eſſet: illud autem Amuletum non aliud fuiſſe quam ſcriptura, qua *vera vox* φωνὴ ἀληθὴς notaretur, aſſerit ex Plutarcho; cætera apud Goropium videat lector animi recreandi gratia. Hæc pauca ſufficiant, ad quæ digreſſi fuimus, non ſolum ut diſſertationem noſtram circa Sabinam aliqualiter illuſtraremus; ſed ut præcipue oſtenderemus quanta cum ratione eximius author *diſquiſitionis de veritate* Rabinos ſuggillarit, & quantum ex altera parte præſumant de ſe quidam novatores, qui contra traditiones antiquas, ſuas nobis ingerere geſtiunt. Quamquam nolim opinari Hebraïcam linguam & exoticas alias adeo inutiles ut vult ſubtilis diſquiſitor; imò maximè utiles exiſtimo. Unicum te ad hoc arbitrum poſtulo, Vir Illuſtriſſime, qui omnes ferme optime calleas, nec minus linguis, quam nummis pretium imponere valeas.

Verum occurrendum ſcrupulo quorumdam Antiquariorum, quibus aliqua Religio viſa eſt *Antinoo* opponere *Sabinam* fœminam alioqui, ut diximus, auſteram & moroſam, cujus proinde indignatio non incurrenda; ſatiuſque fuiſſe Antinoum adumbratum per Harpocratem filium dilectum Iſidis, matri ſuæ duntaxat opponere; nec idcirco volunt numina *Serapidis* & *Iſidis* adumbrare in nummo *Hadrianum* & *Sabinam*; ſed pace illorum dixerim, conjecturam noſtram vero propius, quam veroſimili accedere; nam præterquam quod eadem vultus lineamenta obſervanda in Iſide, quæ in Sabina; eadem etiam fere in Serapide, quæ in Hadriano excepta Barba denſiore, quam & in quibuſdam ipſius nummis æque denſiorem cernere eſt. (*Primus Imperatorum Romanorum barbam aluiſſe fertur Hadrianus; ſicut Alexander Magnus primus qui ad cutem eam detonſit: quod forſan unicum, in quo diſsimiles fuerint hi Principes*,) quod obiter notandum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Numina autem ipſa ut plurimum integra à capite ad calcem repræſentari ſolent, cum perſonas non adumbrant; cum vero adumbrant ἐν προτομῇ plerumque ut in noſtro, quod exemplis non caret. Adde quod ſi *Antinous* ſub figura Harpocratis intelligendus; non minus etiam *Hadrianus* & *Sabina* intelligendi ſub figuris *Serapidis* & *Iſidis*; hæc enim mens, & ſic interpretanda Alexandrinorum in cudendo numiſmate *Pantheo*, quo adulationi indulgerent magis, non ſolum *Antinoum* inter numina collocando; ſed etiam *Hadrianum* ipſum, & uxorem ipſius. Hæc veriſimilior; ne dicam verior interpretatio. Φωνὴ ἀληθὴς ulteriore non eget argumentatione; nec alio quam ſeipſa Φιλακτερίω veritas.

CAPUT V.

ANTINOUS.

INter tot Antinoi numiſmata elegantiſſima nullum magis idoneum exhibendum hîc duximus, quam ſupra allatum ex Muſæo *Droniano*, & à *Mediobarbo* ex *Fredericiano* adductum in *Antinoo* cujus unius dumtaxat in collectione ſua, Græca numiſmata exhibuit; ſi quidem nulla illius Latina

Latina extant. Quamvis autem non careat ſuſpicione falſitatis alicujus nummus iſte; cum nihilominus veritate nitatur hiſtorica, nulla religione prohibiti fuimus hîc illum exhibendi. In hoc enim videre eſt templum pulcherrimum, quod referunt ab Hadriano, in honorem Antinoi ſub nomine & figura *Anubis* Ægyptiorum Dei cum canino capite in *Achaia* conditum; quaſi *Mercurius* alter ab Imperatore æſtimaretur *Anubis*, deorumque fidus ſatelles, & vigil cuſtos, cui *Antinoum* ſuum exæquat: Ex quo etiam colligimus ea mente & conſilio ab Hadriano ædificatum hoc Antinoo templum, ut omnibus innoteſceret hunc, dum viveret, ſemper ut Genium, & cuſtodem optimum, imo velut Deum ſuum tutelarem habuiſſe; nec minus poſthac etiam habiturum Deorum jam numero adſcriptum. Hic ſub inſcriptione Sacerdotis ſui *Hoſtilij Marcelli* (de quo infrà) repræſentatur *Antinous* ΟΣΘΙΛΙΟΣ ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΑΝΘΙΝΟΟΥ. id eſt, *Hoſtilius Marcellus ſacerdos Antinoi.* In averſa verò & poſtica, ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΩΚΟΔΟΜΗΣΕΝ id eſt *Hadrianus ædificavit.*

Non eſt mihi animus hîc congerere cuncta, quæ de Antinoo ab autoribus fuſe tradita ſunt; ſed ea duntaxat, quæ ad conſecrationem ſpectant, nummumque noſtrum; quod ut rectè faciamus pauca hîc ex Aurelio Victore prælibanda de Hadriani ſtudiis, maximè vero de amoribus ejus erga Antinoum. *Hadrianus*, (inquit hic ſcriptor) *uti ſolet tranquillis rebus remiſſior, Rus proprium, Tybur ſeceſſit, permiſſa urbe Lucio Ælio Cæſari, ipſe uti beatis locupletibus mos, palatia extruere, curare epulas, ſigna, tabulas pictas, poſtremo omnia ſatis anxiè proſpicere, quæ luxus, laſciviaque eſſent; hinc orſi rumores mali, intuliſſe ſtupra puberibus, atque Antinoi flagraſſe famoſo miniſterio; neque alia de cauſa urbem conditam ejus nomine, aut locaſſe Ephebo ſtatuas: quæ quidem alij, pia volunt, religioſaque; quippe Hadriano cupiente fatum produce-*

re, cùm voluntarium ad mortem magi popoſciſſent cunctis reluctantibus Antinoum objeciſſe ſe referunt, hincque in eum officia ſuprà dicta: nos rem in medio relinquemus: quamquam in remiſſo ingenio ſuſpectam æſtimantes ſocietatem ævi imparilis.

Ex his liquet, quod quæ fecerat *Alexander* circa *Hephæſtionem*, non minus ridiculè fecerit *Hadrianus* circa *Antinoum*, ut patet etiam ex Spartiani dictis, & *Græci quidem* (ait) *volente Hadriano eum conſecraverunt, oracula per eum dari aſſerentes, quæ Hadrianus ipſe compoſuiſſe dicitur; fuit enim poëmatum & litterarum omnium ſtudioſiſſimus*, &c.

Hinc quoque *Hieronymus in Hegeſippo* tumulos mortuis, templaque fecerunt, ſicut uſque hodie videmus, è quibus eſt & Antinous ſervus Hadriani Cæſaris, cui & Gymnicus agon exercetur apud Antinoum civitatem, quam ejus nomine condidit, & ſtatuit Prophetas in templo; quod teſtatur inſignis Inſcriptio Græca nota omnibus.

ΑΝΤΙΝΟΩ
ϹΥΝΘΡΟΝΩΤΩΝ
ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΘΕΩΝ
Μ. ΟΥΛΠΙΟϹ ΑΠΟΛΛΟΝΙΟϹ
ΠΡΟΦΗΤΗϹ

Hiſce omnibus illuſtrandis admodum faciunt verba *Origenis contra Celſum, lib.* 3. ἀλλὰ καὶ εἴπερ φιλαλήθως καὶ ἀδικάστως τὰ περὶ τὸν Ἀντίνοον ἐξετάζοι, &c. id eſt, quamvis ſi quis incorruptè veritatem ſequutus in rebus Antinoi, nihil inveniet præter prodigioſa quædam Ægyptiorum myſteria, cur ille miracula apud Antinopolim edere debeat videri jam defunctus; quod utique & in aliis fanis ſpectatur ab Ægy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ptiis, & aliis ejuſmodi impoſtoribus, effectum, dum in aliquo loco domicilium ſtatuunt dæmoni fatidico, aut medico nonnumquam & tortori, qui cruciat aliquos parum diligentes in obſervandis ſuis ſuperſtitionibus; puta guſtantes cibos vetitos, aut tangentes humanum cadaver, quo terrent imperitam multitudinem; talis eſt & is qui apud Antinopolim ab Ægyptiis pro Deo colitur, de quibus virtutibus fabulantur quidam, quibus inde quæſtus eſt. Sicut alii rurſum prædicant, eum deceptum à dæmone loci hujus præſide; aliique ſibi ſcelerum conſcii, putant ſe diris agi, *torquerique ab Antinoo.* Ejuſmodi ſunt etiam myſteria, quibus initiantur μαντεῖα, unde oracula reddi putantur, res longe alia quàm *Jeſu Religio*; hunc enim, non Magi Regis alicujus, aut Imperatoris juſſu in unum coacti, Decreto ſuo retulerunt Deorum in numerum, &c.

His addamus verba *Tertulliani Apol. cap.* 13. *ſed nulla rabies*, inquit, *Hadriani inſaniam adæquavit, qui Antinoum de Pedagogiis aulicis edixit Deum*; *neſcio quem Cynædum de Pedagogiis aulicis Deum facitis*, ubi liber Puteani inquit *Salmaſius* habet, *Neſcio quem Synodi Deum facitis*; id eſt in Synodum & Collegium Deorum cooptatis. Sic *Collegium Deorum* in veteri inſcript. ſicut & *Concilium* & *Conſeſſus*; ſic σύνοδος μυςῶν in antiquo monumento *Collegium Myſtarum*; quæ omnia ſynonyma. Exiſtimavit aliquando *Salmaſius* Synodi Deum factum dici Tertulliano Antinoum, quem Xiſtici tanquam Deum colerent, cum Ἀντινοεῖα celebrarentur in honorem Antinoi, eique ſacra fierent à Xyſticis, qui in eo agone certaturi erant; ſed fruſtra ſic opinabatur (ut ait) nam Deum συνόδου fieri dicitur Tertulliano, qui in Synodum & concilium Deorum cooptatur.

Qui autem de hominibus in Deorum numerum referebantur, inquit idem *Salmaſius* ad Spartianum, hi Πάρεδροι Deorum fieri dicebantur & σύνθρονοι, quaſi aſſeſſores, &

eadem ſede præditi cum cæteris Diis , quos maximos appellabant ; in quorum numerum , qui ex hominibus referebantur, hi Πάρεδροι τῶν μεγάλων Θεῶν dicebantur ut ſupra.

Demades (de quo antea) cùm de conſecratione Alexandri in Concione apud Athenienſes ageret ἐψηφίσατο θεὸν τὸν Ἀλέξανδρον τρισκαιδέκατον , hoc eſt , πάρεδρον τῶν δώδεκα Θεῶν , ut Ælianus narrat. *Lucianus* de Hephæſtione Diis adſcripto καὶ τέλος ἔθυον Παρέδρω , καὶ Ἀλεξικάκω Θεῷ ; quæ congruunt cum ſuperiori noſtra inſcriptione in qua σιώτρονος ἐν Αἰγύπτω Θεῶν Antinous appellatur , σιώτρονος enim & Πάρεδρος idem , aut valde affine. Habet alia inſcriptio θεοῖς Ἀδέλφοις συνθρόνοις ἐν Αἰγύπτω Θεοις. Sciendum vero inquit, Salmaſius , unicuique Deorum ſuos attributos Παρέδρυς matri Deûm Idæos Dactylos. Æſculapio ὑγιεῖαν, ἰάσω , καὶ τελέσφορον ; ſic aliis alios aſſeſſores aſſignatos fuiſſe liquet.

Perdidit autem Antinoum Hadrianus dum per Nilum navigaret , muliebriterque illum deflevit , de quo varia fama eſt (ait Spartianus,) aliis eum devotum pro Hadriano aſſerentibus , aliis *Catamitum*, quod & forma ejus (ut idem *Spartianus* innuit) oſtentat , & nimia voluptas Hadriani. Et Græci quidem volente Hadriano eum conſecraverunt , oracula per eum dari aſſerentes ; ut nummus Antinoi probat, ubi *tripus* cum ſerpente qui vetuſtioris Theologiæ ſymbolum. Angues enim ΘΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΑΣ eſſe & genios nemo neſcit. Hîc cum ſolo *tripode* ex Schedis Vaillantii exhibemus cum hac inſcript. ΑΔΡΙΑΝΗϹ ΤΑΡϹΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ ΝΕΩΚ. Exiſtimat clariſſimus Morellius pro ΝΕΩΚ. legendum ΝΕΩ ΠΥΘΙΩ. ut habet nummus ſimilis collectionum ſuarum ; quam lectionem confirmare videtur Laurus Apollini ſacrata pendens ex tripode. De hoc nummo loquitur *Conſtant. Landus* in Antinoo ; ſed peſſime refert epigraphen.

Non dubitat *Dio* hoc affirmare, & ut verum & certum afferere, devotum nempe Antinoum pro Hadriano his verbis εἴτε καὶ ἱερουργηθεὶς ὡς ἡ ἀλήθεια ἔχει.

Obſervavit *ad* 4. *Suetonij Caſaub.* Veterum perſuaſionem hanc fuiſſe, poſſe alicujus produci fata; ſi ejus vicem ſubiret alter velut hoſtia ſuccedanea; multa hujus ſuperſtitionis falſiſſimæ quidem; ſed ex vero manantis exempla, non in Græcorum, & Romanorum ſolùm hiſtoriis; ſed & multarum aliarum Gentium barbararum; neque tantum pro capitibus Principum hujuſmodi permutatio fieri ſolita; verum etiam pro quovis alio. Videndus *Ariſtides* Hadriani fermè æqualis *in ſacrarum* 5. Oportebat autem; ut qui pro alio moriebatur, ultro mortem oppeteret; quod & in victimis aræ admovendis ſcimus ſervatum.

Aurelius Victor de Hadriano & Antinoo ſuperius verba faciens. *Quæ quidem*, ait, *alij pia volunt, religioſaque: quippe Hadriano cupiente fatum producere, cunctis reluctantibus Antinoum objeciſſe ſe referunt.* Sacrificium Antinoi homo Paganus vocat *Rem piam & Religioſam.* Multi ex Patribus ut *Athenagoras*, *Juſtinus* & alii ſcriptores antiqui ſacrificium iſtud humanum ſtudio diſſimularunt; non ita vero *Tertullianus*, ut ex ſuperioribus patet, & cæteri omnes Patres, quibus nulla ſilendi ea de re neceſſitas.

Arrianus in periplo Pontis Euxini quem Hadriano conſcripſit, eidem circa Antinoum fœdiſſimè adulatur, cum ſic loquitur Ἀχιλλέα γὰρ ἐγὼ πείθομαι, &c. id eſt, *Achillem enim ſi quem alium heroa fuiſſe facillime mihi perſuadeo, his ductus conjecturis, quod nimirum & nobilitate, & pulchritudine, animique robore præſtans fuerit, & juvenis admodum vitam cum morte commutarit, & ab Homero egregie celebratus fuerit; denique quod in amoribus, atque amicitiis colendis, atque tuendis ita fuerit conſtans; ut mortem quoque pro amoribus ſuis opponere non dubitaret.*

Cauſam autem cur muliebriter fleverit Antinoum ſuum Hadrianus, ad formam ejus & pulchritudinem, nimiamque voluptatem referunt, ſic loquente Hiſtorico *aliis quod & forma ejus* paulo ante dictum, *oſtentat, & nimia voluptas Hadriani*, hoc eſt παιδομανία quod *voluptas* hoc loco ſignificat ubi honeſtè reticuit Scriptor rem turpem, & nec nominandam quidem.

De forma autem & mira oris ac vultus Antinoi dignitate fidem faciunt veteres nummi ſupra allati, gemmæque inciſæ, quæ paſſim in cymeliis, & in Regio præſertim *Ludovici Magni*; ex quo hîc etiam nummum æris medii elegantiſſimum Hadriani exhibemus, in cujus averſa parte Antinous ſingularis pulchritudinis; & quidem potiori jure, quàm ſupra fecerimus, cum deficientibus nummis *Hephæſtionis*, in ejus locum ſuppoſuimus nummum *Antinoi*, in quo *Alexander* adumbratus, ut affinitatem maximè & ſocietatem ſingularem inter hos Principes demonſtraremus.

Huic & alium moduli maximi non minus elegantem de collectione Regia adjicimus, cujus partem aversam in qua bos suprà exhibuimus, ubi inscriptio hæc CMΥΡ. ΠΟΛΕΜΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ. Hîc solam adversam partem exhibeamus in qua ANTINOI caput pulcherrimum.

Quantum verò ad παιδεραστίαν haud ignoras è quindecim primis Imperatoribus, nullum non præpostera detestabilis hujus fœditatis fama infectum, ut ex historicis & poëtis patet. Quod non dico, ut Hadrianum ab illa qua laboravit suspicione, aut fœdissima labe liberem. Nihil de his loquor, qui hunc subsequuti sunt Imperatoribus, quum ex eorum numero fuerint, qui hanc detestati sunt *M. Aurelius* præsertim, qui *in lib. de vita sua* Diis gratias agit, quod se liberaverit à falsis *Theodoti* cujusdam & *Benedictæ* lenociniis, τὸ μήτε Βενεδίκτης, μήτε Θεοδότου καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γενόμενον ὑγιᾶναι.

Imperatoris hujus eximii res gestas libro uno elegantissimè complexus est Libellorum supplicum Magister, & in summo Regis Consilio Præses Illustrissimus *Theodericus Bignonius*, in quo & veterum & recentiorum scriptorum diligentiam, accurationemque superavit, quòd magnum nu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

merum numiſmatum exquiſitiſſimorum omnis generis, omniſque metalli æreorum, argenteorum, aureorum, magna cura, non minore pretio comparavit, & in ordinem diſtribuit, quibus facta Imperatoris, virtuteſque luculentiſſime conſignantur.

Atque utinam liceat ſaltem imitari induſtriam ſingularem Bignonii, in *Commodo* optimi patris peſſimo filio, haberemus propediem in moribus tam diverſis expoſitam ſuis coloribus omnibus imaginem, hinc virtutis, illinc vitii; & qualem jam teneremus, niſi amicum meum ſummum & familiarem *Sponium Lugdunenſem* inchoato vix opere nobis abſtuliſſet invidens eruditæ Antiquitati fatum.

Toinardus Aurelianenſis non minore obſervantia à nobis colendus, ſummæ vir eruditionis, minimeque vulgaris, & ipſe Antiquitatis omnis, imprimiſque numiſmaticæ Sponio noſtro ſuppar, ad opus hoc perficiendum invitatus fuerat; ſed ad graviora, majoriſque momenti & ponderis ſtudia vocatus aliud penſum ſuſcepit.

Illi viri quò ſunt illuſtriores ambo, hoc mihi magis metuendum eſt, ne merito mihi nota temeritatis inuratur, qui inter tot antiquitatis ſtudioſos, quos in ædes ſuas tam humaniter admittit Illuſtriſſimus Præſes (ut olim Dux & Par Franciæ Illuſtriſſimus Aumontius) tertius accedere audeam ad hoc munus obeundum: ſed hoc ſaltem aſſequar; ut quemadmodum filius nequam imperio ſucceſſiſſe videtur; ut inde patriæ virtuti lux accederet; ſic opere meo efficiam, ut *Marcus Aurelius Bignonianus* ſic quaſi additis umbris, quod in pictura fit, magis eluceſcat; non enim ultimum, ne dicam præcipuum pictoris opus, ut ait *Lucianus in Zeuxide. Colores accurate miſcere, & tempeſtivam adjectionem facere & decenter adumbrare* καὶ σκιάσαι ἐς δέον.

Sed redeamus ad conſecrationem Antinoi, & ad hæc verba,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

verba quibus ait Hiſtoricus Græcos volente Hadriano eum conſecraviſſe, per quæ quidem reſpicit ad præfatas Græcorum adulationes, quibus Hadriani luctum minuere conati ſunt; cum ille Alexandriæ Antinoum ſuum muliebriter fleret. Habes illuſtre exemplum in 15. *Athenæi de pencrate.* ait volente Hadriano, quaſi conſecrationis hujus non fuiſſet Hadrianus Author; ſed Græci homines, quod & *Athenagoras* quem ſupra citavimus, videtur ſignificare.

Hi igitur non ſolùm inter Heröas & minorum Gentium Deos Antinoum retulerunt; ſed & ſtationem in Cœlis certam eidem (ut diximus ſupra) aſſignarunt, Antinoum inter cœleſtes imagines in orbe Lunæ cum *Endymione* collocantes; quod mire & eleganter expreſſit eximiæ pulchritudinis & maximi moduli nummus Gazæ Regiæ, ubi videre eſt Endymionem ſub forma Paſtoris, ſupra cujus caput aſtrum ſeu Luna, à qua adamatus non minus quam ab Hadriano Antinous; ante ipſum bos & arbor, quæ Bythinienſe ſolum pingue, ferax & optimum arguere videntur. Hæc averſa pars, cum hac epigraphe ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ. adverſa autem refert Antinoum cum iſta, Η ΠΑΤΡΙϹ ΑΝΤΙΝΟΟΝ ΘΕΟΝ, *id eſt Antinoum Deum Patria ſua veneratur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Habet Dominus *Dron* ſupra laudatus Achatem, in qua Luna media inter duas ſtellas, & caniſtrum in quod ſerpens ingreditur, cum hac inſcriptione ANTINOOC.

Conſecrationis Antinoi, cum alia extant hodieque monumenta tum iſtud Romæ, de quo ſupra ubi M. ΟΥΛΠΙΟC ΑΠΟΛΛΟΝΙΟC ΠΡΟΦΗΤΗC. *M. Vlpius Apollonius propheta* id eſt *Sacerdos Antinoi*: ſed quoniam vulgò creditum eſt hoc ſacerdotio præditis vim divinandi ineſſe; ideo non ἱερέα ſe aut Sacerdotem, vel flaminem nominat; ſed *Prophetam. Hegeſippus* apud Euſebium Hiſt.Eccl. cap. 64. καὶ γὰρ καὶ πόλιν ἔκλισαν ἐπώνυμον Ἀντινόου, καὶ προφήτας, ita accipe inquit Caſaubonus, quod ſubjicit Spartianus, per eum Oracula dari aſſerentes: ac fere videas omnes Ægyptiorum Deorum Sacerdotes dici à Scriptoribus prophetas, ut obſervat *Diog. Laërtius*. Aliis locis ἱερεῖς dicebantur; ut in veteribus nummis Achæorum & Corinthiorum maximi moduli, in quibus mentio *Hoſtilij Marcelli Sacerdotis Antinoi.*

Ex his videre eſt nihil circa Antinoum prætermiſſum, quo minus in Deorum numerum adſcriberetur. Altaria, templa, tripodes, aras, victimas, ſacrificia, ludos, agones, feſta, ſuprà illi vidimus ſtatuta; nunc ex elegantiſſimis maximi moduli nummis etiam Sacerdotes exhibeamus.

Hoſtilii Marcelli Sacerdotis Antinoi mentio incidit initio capitis hujus, quod abſque alio argumento ſufficeret inſtituto noſtro probando. Verum denuò iteranda occaſione nummi Corinthiorum, & Achæorum quos idem *Hoſtilius* in honorem Antinoi cudi curavit, in quibus eadem inſcriptio, quæ ſuprà in averſa amborum parte, nempe ΟCΤΙΛΙΟC ΜΑΡΚΕΛΛΟC Ο ΙΕΡΕΥC ΤΟΥ ΑΝΤΙΝΟΟΥ. In averſa autem parte nummi Corinthiorum legitur ΚΟΡΙΝΤΙΩΝ, ibique conſpicitur currus ſolis

bigis vectus; in dextra solis sphæra (ut videtur *Erizzo*) aliis flagrum. Extat idem nummus in volumine manuscripto *Golzij*, de quo in præf. diximus; nec scio an cum flagro aut sphæra sol in illo effingatur. Non male autem per solem *Antinous* adumbratur, qui in nummo nostro *Pantheo* sub figura *Harpocratis* designatur. *Harpocrates* enim ut vult *Cuperus* Scriptor elegantissimus solem refert. Adde quod cum de Tripode supra sermo occurrit in nummo Adrianeæ Tharsi Metropoleos, *Antinous* ibi ΝΕΩΣ ΠΥΘΙΟΣ, id est *novus Apollo* nuncupatur, quod idem est ac *Sol*. Per sphæram autem (si hanc in manu habeat ut vult *Erizzus*) in numero constellationum cœlestium adscriptus significatur *Antinous*.

Nummi autem *Achæorum* mentio fit apud *Ant. August. Erizzum*, *Choulium*, *Menetrium* & alios. Aversa pars, illius oculis subjicit *Pegasum* & *Mercurium* cum hac inscriptione ΑΚΑΙΟΙΣ ΑΝΕΘΗΚΕ id est *Achæis posuit* supple *Hostilius Marcellus*, per quæ significant Achæi, nec non *Hostilius* ille *Marcellus* velle famam Antinoi inter Deos admissi velocius currere; & forsan etiam per *Mercurium* Sacerdotium adumbrare intendunt, alludendo ad *Mercurium Trismegistum* summum Sacerdotem; imo etiam ad *Hadrianum* qui primus Impp. Romanorum Pontificis Maximi munus & officium peregisse fertur apud *Spartianum in ejus vita*: Sed verosimilius est per hæc adulatos fuisse Imperatori, quem sciebant præ cæteris ferre in oculis *Antinoum* & *Borysthenem* Equum idcirco hunc *Pegaso*, illum *Mercurio* æquant. Nummum hunc exhibemus ex Matrice celeberrimi illius Calchographi & celatoris optimi *Ioan. Calvini*, vel si mavis *Cauvini Patavini*, quæ cum multis aliis asservatur in *Musæo Sangenovefviano*, quod brevi typis & figuris elegantissimis adornatum, cum omni illa supellectile Antiquaria & Exotica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

rerum naturalium à Cl. & felicis recordat. viro *Claudio Molineto* Canonico regulari S. Auguſtini digniſſimo per multos annos collecta dabitur in lucem; curâ & ſtudio viri humaniſſimi, & antiquitatis ſtudioſiſſimi, nec non etiam Canonici regularis Sancti Auguſtini *Nicolai Saſrebuſſij* amici noſtri ſingularis.

Nummi autem iſti *Patavinitatem* ſapientes, etſi à multis in contemptum adduci videantur; non tamen ut eterodoxi (ſi fas eſt dicere) & falſi habendi ſunt; nam præter quam quod elegantiæ ſunt ſingularis; aut nobis in his antiquos deperditos reſtituit *Joan. ille Calvinus*; aut ſi aliquid ex ſuo in illis addidit aut promere tentavit, totum illud veritatis hiſtoricæ & optimorum Authorum ſubſidio niti voluit; ut ex hoc de quo loquimur, & quem hîc exhibere curamus patet omnino & ex ſupradictis conſtat.

Quod autem in ſupra allata inſcriptione nominatus fuerit Antinous σιώθρονος τῶν ἐν Αἰγύπτω Θεῶν *Deorum Ægypti Conſeſſor, & Conſors*, illud ait *Caſaubonus* ſignificare urbem de

ejus nomine *Antinoum* seu *Antinopolim* in Thebaide jussu Hadriani appellatam, non à fundamentis fuisse novam ædificatam; sed ejus gratia instauratam, & quasi denuò conditam, cùm esset antea is locus alio Numini consecratus; BESAM Deum illum, & urbem quoque priores vocabant, quam appellationem diu etiam postea retinuerunt Ægyptii, altera Græcis relicta. Unde fuerunt, qui de duobus unum nomen componerent, & oppidum illud *Besantinoum* appellabant, duorum Numinum appellationes in unum conflantes, ut in *Herm-Heraclas*, *Herm-Athenas*, *Heracl'Ammon*, *Herm'Ammon*. Ex hoc *Besantinoo* oppido erat *Helladius* ille, cujus *Crestomathiam* cum notis Meursii & suis nobis suppeditavit nuper Vir clarissimus *Joan. Georgius Grævius* reip. litterariæ decus & ornamentum.

BESA nomen est Dei unius Ægyptiorum qui dedit urbi nomen, ut in plerisque. *Ammianus Marcellinus lib.* 19. Oppidum est (inquit) Abydum in Thebaidis parte situm extremâ, hîc BESÆ Dei localiter appellati Oraculum quondam futura pandebat; atque ut in aliis Deorum nominibus, sic in isto accidit, ut viri etiam illud usurparent Ægyptii; hæc *Casauboni* interpretatio de Antinoo in inscriptione veteri συνθρόνο τῶν ἐν Ἀιγύπτω Θεῶν parum consona, & interpretationi *Salmasii* superius allatæ & nostro numismati; quod si conspicere datum fuisset Casaubono, non dubito quin in nostram ivisset sententiam, suamque de BESA libenter deseruisset.

Plerique nummi consecrationis *Antinoi* ubique reperiuntur, quos hîc apponendos non duximus, contenti illius, quem initio Capitis hujus præfiximus, & aliorum sparsim testimonio. Cæteros fere omnes, cum inscriptionibus in suum opus retulit *Medio Barbus* apud quem videri possunt: Cum nulli enim *nummi Latini Antinoi*; sed tantum *Græci* inveniantur, ne omnino in opere suo tantum heroëm præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

teriret, illos omnes ſatis ſtudioſè congeſſit; utinam ſic reliquos Græcos nobis dediſſet; quos propediem ſe daturum promittit; vereor tamen, ne à clariſſimo Antiquario præveniatur, qui poſt eximium opus coloniarum, ſtatim & urbium Græcarum numiſmata publici juris facere meditatur, quod ſane ſtudioſi omnes antiquitatum optant vehementer.

Cùm autem de *Bucephalo* & *Boryſthene*, ſuperius verba fecerimus; nec de equo Antinoi quidquam dixerimus; ſaltem equo inſidentem ſub forma Mercurii & velut Principem juventutis exhibeamus illum, ut videre eſt in nummo præclaro, & rariſſimo officioſiſſimi, nec non eximiæ virtutis viri nec ſatis laudati Domini *Dron* Eccleſiæ Collegiatæ S. Thomæ ad Luparam Canonici digniſſimi. Hic ſeriem numiſmatum rariorum medii æris completam omnino & perfectiſſimam poſſidet. Habet & maximi, quibus tertiam minimi brevi adjiciet; ut nihil in hoc genere ſibi deſit; & hunc ſi non *Triumvirum monetalem* ſaltem trium monetarum virum nuncupare poſſimus.

In hoc autem nummo præter elegantiam Typi id ſingulariter notandum, quod in aliis *Antinous* modo ΗΡΟϹ; modo ΗΡΟΟϹ, in aliis ΗΡΩϹ, aliquando ΗΡΩΟϹ, in hoc autem ΗΡωΟϹ per hoc ω indigitatur, quod nullibi, mihi vidiſſe contigit, niſi in hoc nummo quem Erizzus & Patinus etiam exhibent.

Optassem equidem vehementer tot inter Hadriani numismata in aliquod bonis avibus incidisse, in cujus aversa parte, sub figuris *Isidis* & *Harpocratis* ἐν Προτομῇ cum flore loti in capite duo capita ipsa *Sabinæ* & *Antinoi*, & hujus quidem facie conversi ad Sabinam opposita cernerentur. Libenter hîc illud exposuissem, non solum, ut nostro sic se habenti Παραλλήλως opponerem; sed etiam ut illius aspectû recrearem aliquantisper Antiquarios quosdam, qui perinde ac Sabina morosi & difficiles (ut diximus supra) hujus Amasii dispositionem, seu ut vulgo loquuntur pictores, *aptitudinem* quam præ se fert in nummo *Pantheo* aversus Sabinæ, velut minus verecundam respuere videbantur.

De cæteris, quæ *Harpocratem* spectare possunt consulat Lector Illustrissimum *Cuperum*, in eo argumento copiosissimum juxta ac eruditissimum. Quod ad nos attinet satis habuimus de illo tractasse, habita duntaxat ratione ad nummum nostrum, & prout maxime respexit Antinoum, sive etiam Hadrianum & Sabinam.

Nihil de *Iside* & *Osiride* in nummo effictis, de quibus Plutarc. in eximio & eruditissimo libello; nihil denique de synonimia Deorum, & de signis Pantheis, de quibus alii, hæc enim omnia dissertationis modum excedunt; præterquam quod de his omnibus dicturus es in præclaris dissertationibus, quas paras de Diis Gentium & sacris, cum pluribus aliis addendis præstantissimo operi de præstantia numismatum prælo brevi mandandis, & ab eruditis avidissime expectatis.

Satis sit nobis hîc aliqua delibasse de consecrationibus veterum, & de ambitione, qua Ethnici Principes inter Deos numerari, sibique æternitatem dum viverent arrogare gestierunt, maximè verò Alexander & Hadrianus, inter quos potissimum comparationem instituere voluimus.

Non mirum autem Vir illustrissime, si talis viguerit inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Ethnicos Imperatores ambitio, cum inter Christianos etiam invaluerit; atque æternitatem sibi dum viverent arrogarint iidem, ipsamque adorari jusserint L. fin. C. *de quadrien. præscript.* & L. 2. C. *de fabric. lib. xj.* ÆTERNITAS enim consecrationem denotat attestantibus nummis; inter quos Hadriani, de quo supra mentio, & *Juliæ Augustæ* ubi templum in aversa parte cum inscript. ÆTERNITATIS AVGVSTÆ. Adeo verum est, quod initio hujus dissertationis diximus, vulnus inflictum primis parentibus à falsa voce serpentis ERITIS SICVT DII, adhuc recrudescere in filiis, nisi vox vera Patris Æterni φωνῆ ἀληθὴς auribus illorum insonuerit; imo usque ad cordis intima pervaserit, quâ non altum sapere verè, & efficaciter discant.

Nulla autem hîc demonstratione opus esse existimo, qua titulum nummi PANTHEI dissertationi recte impositum probem, si cui minus videretur. Typi enim *Isidis* & *Osiridis* seu *Serapidis* & *Harpocratis* in aversa parte simul exhibiti illum satis tuentur. Quæ non tandem numina his nominibus designantur? Isis una nullum non Deum agit attestante Apuleio insigni loco suæ Metamorphoseos toties laudato, quem & hîc reponere non gravabimur. *Me primigenii Phryges Pessinuntiam nominant Deûm matrem, hinc Auctochtones Attici Cecropiam Minervam, illinc Fluctuantes Cyprij Paphiam Venerem, Cretes sagittiferi Dyctinnam Dianam; sicut trilingues Siculi Stygiam Proserpinam, Eleusinij vetustam Deam Cererem, Junonem alij, alij Bellonam, alij Hecaten, Rhamnusiam alij, & qui nascentis Dei Solis inchoantibus radiis illustrantur Æthiopes, Ariique, priscaque doctrina pollentes Ægyptij ceremoniis me prorsus propriis percolentes appellant vero nomine REGINAM ISIDEM*, &c. Eamdem rem confirmat præclara quidem licet tritissima inscriptio Capuana.

TE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

TE. TIBI.
VNA. QVÆ.
ES. OMNIA.
DEA. ISIS.
ARRIVS. BAL
BINVS V. C.

Huic adſtipulatur apud *Plutarch. de Iſide & Oſiride* alia ejuſdem Deæ ſic de ſe loquentis inſcriptio, quæ in ipſius templo. ἐγώ εἰμὶ πᾶν τὸ γέγονος, καὶ ὄν, καὶ ἐσόμϐυον. *Ego ſum id omne quod fuit, quod eſt, & quod futurum eſt.* Atque eidem rei demonſtrandæ oportunus omnino advenit nobis *Cl. Rigordi* ſupra laudati nummus ſingularis ΘΕΟΥ ΠΑΝΟϹ ex ære minimo ſub figura *Iſidis* non malè *Sabinam* Hadriani conjugem repræſentantis adumbrati. Mirum enim quantum rerum univerſitas, quæ per id nominis τὸ πᾶν ſignificatur, omnibus quæ Iſidi attribuuntur conveniat; ſive enim hanc pro Terra, ſive pro Luna, ſive denique pro natura ipſa univerſi accipias, utrobique nomen illi Πανὸς congruit. Addas velim ad hæc, Lunam ipſam (cujus imaginem veteres aiebant eſſe Deum Pana, ἧς εἴδωλον φᾶσιν εἶναι τὸν Πανα) per Iſidem deſignari.

In hujus igitur nummi parte adverſa ISIS ἐν Προτομῇ cum

flore loti in capite & inſcriptione ΘΕΟΥ ΠΑΝΟϹ. In averſa vero, non Raſtrum, ut quidam opinati ſunt tanquam Iſidi frugum inventrici proprium; ſed potius Tripus, vel ſella compactilis; ſupra quam quid ſit poſitum haud facile eſt conjicere; ingenuéque fateor hîc mihi aquam hærere; quamquam per id genus figuræ videatur aliquid deſignari aquam innuens, nempe vaſculum aliquod; ſi non illud in manu Iſidis à ſculptoribus poni ſolitum, ſaltem unum ex his, quæ in ejus pompa à Sacerdotibus illius *Apuleius lib. xj.* tradit circumferri; ad *fluentiam* nempe *lacunarum & inundantiam Nili* ſignificandam; vel *Cimbium* quod in formam navigii efformatum eſt, vel ipſummet *Navigium Iſidis*, vel quid aliud ſimile ad Deam pertinens *Cl. Morellius* (qui nobis officioſiſſimè ſuo more, & fideliſſimè deſcripſit hunc nummum æri incidendum) *cancrum* putabat eſſe quod ſupra ſellam poſitum. Et non malè quidem: Cancer enim hîc adumbrat motum ſolis retrogradum, quo tempeſtates anni efficit, quæ per puncta quatuor in figura poſita aliquo modo videntur deſignari.

Eſt è Cancrorum marinorum genere *Carabus*, quo nomine genus navigii Græcis κάραβος & καράβιον. Iſid. lib. 19. cap. 1. *Carabus parva ſcapha ex vimine facta, quæ contecta crudo corio genus navigij præbet.*

Non male etiam *Cl. Thevenotus* Regiæ Bibliothecæ præpoſitus *ſcarabæum* inverſum putabat, vel cantharum, cujus conſtellatio trium ſtellarum in aquarii ſydere, quæ fluentiam lacunarum & innundationem Nili identidem ſignificat.

Nodum ſub lingua *Apis* (Bovis illius Ægyptii) Cantharum appellant. Plin. lib. 8. cap. 46. nempe à nigredine, & *Scarabæi* figura, ut auctor eſt *Porphirius lib. de abſt. carn.* ubi tradit Ægyptios Scarabæum imprimis venerari, quod Solis ſit animata effigies. *Lunæ eos Apim conſecraſſe Solis &*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Lunæ insignia gestantem ; Solis quidem nigrum pilum , & sub lingua Cantharum ; Lunæ vero maculam albam nascentis lunæ modo sinuatam.

Cantharum etiam vocant vas in formam utris , cui liquor infusus (ut vinum aut oleum) deportatur aut asservatur. Utres ab utero inquit *Isid.* quod ejusmodi vas ad modum uteri amplus sit & inflatus , Græcè ἀσκος , uter , follis. Utres, propriè sunt de corio diversorum animalium , maxime Caprarum quæ DEO PANI non solum ; sed maxime BACCHO, conveniunt , sive OSIRIDI Ægyptio *Isidis* marito vitis inventori.

Cantharus poculi nomen quod Bacchi & Sileni ejus socii insigne : Virg.

Et gravis attrita pendebat Cantharus Ansa.

Macrob.lib.5. Saturn.c.21. *Cantharus pro poculo quidem nota res est ex ipso Virgilio , qui aptissime proprium liberi Patris poculum assignat Sileno.* Ineptè quidem vetus vocab. monasticum Cantharum derivat à *Cano*, quod cantando portetur ; potior ratio videtur, ut Cantharum vas à figura Canthari animalis Scarabæi derivemus. *Scal. lect. in Auson. lib. 2. cap.28. Bacchum cum cantharo oblongo & angusto fingi solitum non solum veteribus authoribus , qui hoc tradunt ; sed & nobis ipsis credendum est , qui in veteribus marmoribus , numis ac monumentis observavimus. Nam alij sunt Canthari , ex quibus vinum defundebatur in pateras , alij potorij Canthari , quibus bibebatur , &c.* Si Cantharus minus mundus videatur ad nomen imponendum potorio vasi , sit hæc allusio ; sane ut omnia initio simpliciora fuerunt , poculi vicem præstare potuit vasculum ad istius instar effictum , vel saltem vicem majoris vasculi , ut pote utris aut follis quæ in nummo videntur expressa.

Stipitisne formam dabimus ejusmodi figuræ; stipitem enim aliquando in Bacchi symbolum assumebant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Quibusdam *Lucerna* potius quam quidvis aliud ibi repræsentata videtur; sed nullam ejusmodi videre est apud *Licetum*, singulares licet admodum & extraordinarias *in lib. de veterum Lucernis* exhibuerit. Scio equidem per hanc litteram L, quæ est à latere Tripodis Licetum satis lepidè lucernam interpretatum esse in nummo Hadriani, (ut infrà videbimus) quasi vellet alludere ad festum lampadarum ab Ægyptiis inventum. Sane hîc LVCIDO PANI ut est apud *Reynesium* non libabimus.

Quid ultra datur cogitare; *capsam* ne dicemus ibi exhiberi Mercurio sive Osiridi Ægyptio consecratam. *Cistam* dicamus potius & illam quidem mysteriosam & secretorum capacem, quæ referente Apuleio celabat *operta magnificæ Religionis*.

Sed nec sit hîc conjecturarum nostrarum finis; exspatiari adhuc ultra liceat in re difficili, imo ludere tantillum & ariolari in gratiam SABINÆ & ΘΕΟΥ ΠΑΝΟΣ tibiarum inventoris. Dicamus supra sellam compactilem seu Tripodem instrumentum musicum pastoricium positum ex genere tibiarum, quas Gallicè vocamus *Musettes*, jam tum apud Antiquos in usu cum suis follibus ut apparet.

Liceat adhuc in re non magis obvia, nec minus ad investigandum facili exspatiari etiam aliquantulum, & aliquid imaginari, quod tibiis nostris concinat his in litteris L.C. à latere sellæ positis. His non hæsitaret *Scaliger* asseverare *Lustrum* sive Olympiadem ducentesimam significari; & si duæ istæ accederent KH vel KE liceret nobis ducentesimam vigesimam octavam, vigesimam quintam augurari. Et liceret sanè si loco C litteræ littera Є ut multis placuit in nummo efficta esset, hoc enim anno & circirer imperii Hadriani dictæ Olimpiadi non malè respondenti agonem edidit ipse Hadrianus Athenis merè Olympiacum, ut vult Eusebius; unde & forsan Athenis cusum numisma etiam Au-

gurabimur, ubi Isis in veneratione Ægyptiorumque mores satis in usu. Non dubitat vero *Scaliger lib. 5. de Emend. temp. pag.* 480. quin Agon ille vocatus sit Παναθήναια Ὀλύμπια Πανελλήνια Ἀδριάνεια, quæ verba conjunctim ut in inscriptione Romana, & non separatim, vult esse legenda.

Hadrianus equidem in Orientem profectus per Athenas iter fecit, eodem anno Olympiadis 228. vel secundùm *Petavium de doctr. temp. lib.* 13. *pag.* 685. *Olymp.* 226. ubi non solùm opera quæ apud Athenienses cœperat dedicavit; sed & supradicta certamina, simul & Dionysia etiam celebravit, ut ex *Spartiano*, & *Dione* colligimus.

In hoc autem itinere potuit *Hadrianus Sabinam* conjugem suam (morosam licet) secum duxisse, quæ forsan tibiis, & hoc speciatim instrumento sexui suo magis proprio delectabatur, & quo suaviter canens Athenis in certamine tibicinum palmam consequuta sit.

Panathenæa autem certamina, Equestria, Gymnica, & Musica, & in Musico quidem concentus erat tibicinum συναυλία appellatus, ut *ex Poll. lib.* 4. *cap.* 10. his verbis constat Ἀθήνησι δὲ καὶ συναυλία τὶς ἐκαλεῖτο συμφωνία τὶς αὐλητῶν ἐν παναθηναίοις συναυλούντων, quibus concinunt hæc Eustathii ad Iliad. φ. ἀπὸ τοῦ αὐλοῦ καὶ συναυλία ἐκαλεῖτο ὁ τῆς συμφωνίας ἀγὼν ἀμοιβαῖος αὐλοῦ καὶ ῥυθμοῦ χορὶς λογοῦ τοῦ προσμελοδοῦντος. His ultimis verbis innuit Scholiastes aliquando ad Tibiæ cantum vocem etiam accessisse, aliquando non ut in συναυλία, unde differunt inter se αὐλῳδὸς & αὐλητὴς, quod etiam ex his verbis Athenæi lib. 14. Deipnosoph. colligitur δίδοται ὁ στέφανος (ait) τῷ ἱλαρῳδῷ καὶ τῷ αὐλῳδῷ, οὐ τῷ ψάλτῃ, οὐδὲ τῷ αὐλητῇ: sic dicendum de cithara, aliud enim Κιθαρῳδία, aliud Κιθαριστική, ut videre est in veteribus Scholiis *Syriani, Sopatri & Marcellini super Isagogem ad prolegomena Rhetorices Hermogenis* ἄλλο γάρ ἐστι Κιθαρῳδία (inquiunt) καὶ ἄλλο Κιθαριστική, Κιθαρῳ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

δία ἐστὶν ἡ εὔρυθμος συμφωνία τῶν χορδῶν, καὶ τῆς ᾠδῆς, Κιθαριστικὴ ἐστὶν ἡ μονη τῶν χορδῶν συμφωνία.

Majora & minora erant Panathenæa, in quibus tamen eadem fere agebantur. *Peplus Minervæ* cum pompa multa ibi ferebatur; ubi inter alia virgines è nobilioribus, quibus pedissequæ umbellam & *sellam* ferrent, unde διφρόφοροι nuncupatæ, quæ dicta velim occasione *Sellæ compactilis* in nummo expressæ ab ea non alienæ, quæ à *Dedalo* elaborata inter spectatissima anathemata in celeberrimo Minervæ templo Athenis olim asservabatur.

His positis quid vetaret (inquam) *Sabinam* hîc, ut in nummo *Pantheo* per *Isidem* adumbratam existimare, & hanc Panathenæis in certamine tibicinum musico victricem extitisse, non minus quidem probabili conjectura, quam *Sabinam Tranquillinam* uxorem *Gordiani* 3. in certamine lyræ, ut satis, superque ingeniosè contendit *Vir clarissimus in dissert. nuper edita ad nummum ipsius Tranquillinæ*, in cujus aversa parte *Tranquillina* ipsa nuda sub figura Veneris (ut illi videtur) aliis verò *Apollo Pythius* lyram tenens, cujus occasione multa de lyra & cithara erudite & diffuse disquirit. Nihil nos vetaret etiam argumentum tibiarum, post Salmasium, Bartholinum & alios retractare in gratiam ΘΕΟΥ ΠΑΝΟC, qui has majori ex parte adinvenit, & aliquid novi afferre de instrumentis musicis Veterum ex manuscripto magni Salmasii, quod possidet eruditissimus illius ex filiâ Nepos, Serenissimi Principis *Ludovici Augusti* Cenomanensium Ducis præceptor *Curtius*.

Cecinimus Tibiis ad fastidium Vir illustr. sed si minus gratæ auribus Lectorum fuerint; videarque *mei ipsius tibicen* extitisse, ut fert proverbium αὐτὸς αὐτὸν αὐλεῖ. Per me liceat ut quidvis aliud assumant ex supradictis à nobis, aut ex se ipsis cogitent melius. Non enim tanti facio inventa nostra, quin meliori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

gurabimur, ubi Isis in veneratione Ægyptiorumque mores satis in usu. Non dubitat vero *Scaliger lib. 5. de Emend. temp. pag.* 480. quin Agon ille vocatus sit Παναθήναια Ὀλύμπια Πανελλήνια Ἀδριάνεια, quæ verba conjunctim ut in inscriptione Romana, & non separatim, vult esse legenda.

Hadrianus equidem in Orientem profectus per Athenas iter fecit, eodem anno Olympiadis 228. vel secundum *Petavium de doctr. temp. lib.* 13. *pag.*685. *Olymp.* 226. ubi non solum opera quæ apud Athenienses cœperat dedicavit; sed & supradicta certamina, simul & Dionysia etiam celebravit, ut ex *Spartiano*, & *Dione* colligimus.

In hoc autem itinere potuit *Hadrianus Sabinam* conjugem suam (morosam licet) secum duxisse, quæ forsam tibiis, & hoc speciatim instrumento sexui suo magis proprio delectabatur, & quo suaviter canens Athenis in certamine tibicinum palmam consequuta sit.

Panathenæa autem certamina, Equestria, Gymnica, & Musica, & in Musico quidem concentus erat tibicinum συναυλία appellatus, ut ex *Poll. lib.* 4. *cap.* 10. his verbis constat Ἀθήνησι δ' καὶ συναυλία τις ἐκαλεῖτο συμφωνία τις αὐλητῶν ἐν παναθηναίοις συναυλούντων, quibus concinunt hæc Eustathii ad Iliad. φ. ἀπὸ τοῦ αὐλοῦ καὶ συναυλία ἐκαλεῖτο ὁ τῆς συμφωνίας ἀγὼν ἀμοιβαῖος αὐλοῦ καὶ ῥυθμοῦ χορὶς λόγου τοῦ προσμελῳδοῦντος. His ultimis verbis innuit Scholiastes aliquando ad Tibiæ cantum vocem etiam accessisse, aliquando non ut in συναυλία, unde differunt inter se αὐλῳδὸς & αὐλητὴς, quod etiam ex his verbis Athenæi lib. 14. Deipnosoph. colligitur δίδοται γὰρ ὁ στέφανος (ait) τῷ ἱλαρῳδῷ καὶ τῷ αὐλῳδῷ, οὐ τῷ ψάλτῃ, οὐδὲ τῷ αὐλητῇ; sic dicendum de cithara, aliud enim κιθαρῳδία, aliud κιθαριστικὴ, ut videre est in veteribus Scholiis *Syriani*, *Sopatri & Marcellini super Isagogem ad prolegomena Rhetorices Hermogenis* ἄλλο γὰρ ἐστὶ κιθαρῳδία (inquiunt) καὶ ἄλλο κιθαριστικὴ, κιθαρω-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

δία ἐστὶν ἡ εὔρυθμος συμφωνία τῶν χορδῶν, καὶ τῆς ᾠδῆς, Κιθαριστικὴ ἐστὶν ἡ μόνη τῶν χορδῶν συμφωνία.

Majora & minora erant Panathenæa, in quibus tamen eadem fere agebantur. *Peplus Minervæ* cum pompa multa ibi ferebatur; ubi inter alia virgines è nobilioribus, quibus pedissequæ umbellam & *sellam* ferrent, unde διφροφόροι nuncupatæ, quæ dicta velim occasione *Sellæ compactilis* in nummo expressæ ab ea non alienæ, quæ à *Dedalo* elaborata inter spectatissima anathemata in celeberrimo Minervæ templo Athenis olim asservabatur.

His positis quid vetaret (inquam) *Sabinam* hîc, ut in nummo *Pantheo* per *Isidem* adumbratam existimare, & hanc Panathenæis in certamine tibicinum musico victricem extitisse, non minus quidem probabili conjectura, quam *Sabinam Tranquillinam* uxorem *Gordiani* 3. in certamine lyræ, ut satis, superque ingeniosè contendit *Vir clarissimus in dissert. nuper edita ad nummum ipsius Tranquillinæ*, in cujus aversa parte *Tranquillina* ipsa nuda sub figura Veneris (ut illi videtur) aliis verò *Apollo Pythius* lyram tenens, cujus occasione multa de lyra & cithara erudite & diffuse disquirit. Nihil nos vetaret etiam argumentum tibiarum, post Salmasium, Bartholinum & alios retractare in gratiam ΘΕΟΥ ΠΑΝΟC, qui has majori ex parte adinvenit, & aliquid novi afferre de instrumentis musicis Veterum ex manuscripto magni Salmasii, quod possidet eruditissimus illius ex sorore Nepos, Serenissimi Principis *Ludovici Augusti* Cenomanensium Ducis præceptor *Curtius*.

Cecinimus Tibiis adfastidium Vir illustr. sed si minus gratæ auribus Lectorum fuerint; videarque *mei ipsius tibicen* extitisse, ut fert proverbium αὐτὸς αὑτὸν αὐλεῖ. Per me liceat ut quidvis aliud assumant ex supradictis à nobis, aut ex se ipsis cogitent melius. Non enim tanti facio inventa nostra, quin meliori-

bus oblatis libenter abjiciam, dicamque cum Pallade apud Ovidium in Metamorph.

Ars mihi non tanti est; Valeas mea TIBIA.

Sed ad Isidem revertamur; nec tamen adhuc Pastorum Deum PANA tam citò deseramus; cum sese nobis commodum offerat in altero nummo singularissimo cum Iside hoc exhibendo, non quidem (ut fert inscriptio) Midas ille *Agragantinus Auledus*, *qui ann.* 3. Olymp. 72. ludis Pythicis tibia vicisse memoratur, & cui *Pindari Ode* 12. inscripta est; sed illo multo antiquior, amicus ΘΕΟΥ ΠΑΝΟϹ maximus, obtusiorum licet vir aurium & modulationis pessimus arbiter MIDAS *Rex Phrygiæ* obliquarum ut aiunt inventor tibiarum, quæ Adoniis, funeribus rebusque luctuosis adhibebantur, & quas ut arbitror leniter personantes ideo vocat Athenæus lib. 14. cap. 2.

Nummus singularissimus & unicus ex ære mediocri extat apud Clar. *Jacobum Chevanæum* Jurisconsultum Divionensem, quem dum officiosè paucis ante obitum annis Divione nos inviseret, Vir de antiquitate, omnium meritissimus, & dum viveret, amicus noster singularis *Jacob Sponius* domi præsente Chevanæo Midæ suo, plusquam Midas ipse thesauris suis, adhærenti, raptim & properanter descripsit; sicque parùm emendatè in *Miscellaneis eruditæ antiquitatis* exposuit. Verum si quid minus accuratè hac in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

re à Sponio præſtitum eſt, illud hìc elegantiſſime ſupplevit officioſiſſimus non ſolùm & induſtrius, ſi quis umquam fuit in hac parte, verùm etiam non minus Sponio conſpicuus in omni re antiquaria *Andreas Morellius*, vir nunquam ſatis pro meritis & eruditione æſtimandus.

In antica nummi parte Midas conſpicitur, vel quis alius per illum adumbratus cum inſcriptione ΜΙΔΑϹ ΒΑϹΙΛΕΥϹ; in poſtica verò Iſis cum modio in capite, dextra tenens ſtateram, cujus lanx una inclinata, ſiniſtra verò ſiſtrum, quæ omnia, præclariſſima ſymbola ISIDIS PANTHEÆ. Per modium, frugum & tritici inventrix Iſis innuitur, è quo homines è victû ferino ad manſuetiorem vitam tranſtulit. Per ſtateram inclinatam (quæ ſymbolum juſtitiæ) ſignificatur legibus homines aſtrinxiſſe, per ſiſtrum verò Religione eos informaſſe. His tribus vitam hominum univerſam, quæ aliter non conſtat, Iſis inſtituit.

Quid vero ſibi velint hi caracteres Græci ΙϾϹϹϾΩΝ ex parte exeſi, quibus urbs, vel populi, qui nummum cuderunt indigitantur, & quis tandem per MIDAM in nummo ſit adumbratus dabitur forſan aliquando diffuſiùs explicare.

Nunc poſt *Iſidem*, de Serapide ſeu Oſiride, qui & Mercurius, & Sol & Apollo indigitatur, numquid Deos omnes unus etiam ipſe comprehendit? Videndus de hac re Macrobius, videndi Recentiores omnes, inter quos eminet illuſtriſſimus *Huetius* in eximia Demonſtratione Evangelica. De *Harpocrate* non eſt quod laboremus poſt ampliſſimum *Cuperum*, (ut diximus ſupra) & quidem ex argumento nobis obvio & præcipuo, hìc enim inter duo numina tanquam ſignum Pantheum repræſentatur cum modio in capite, qui Serapidem, & Cornu copiæ in manibus quod Cererem, vel potius Iſidem frugum inventricem adumbrat:

ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

ita ut aliquo modo ſupervacaneè videantur hæc eadem numina denuo in nummo exhibita; niſi velimus ſub illorum figuris (ut diximus) Græcos Alexandrinos Hadrianum & Sabinam adumbraſſe; Adde etiam, quod pellis ex brachio Harpocratis dependens, *Anubim* adumbrat; Caninam eſſe autumo. Scis Vir illuſtriſſimè controverſiam noviſſime obortam inter celebres Antiquarios *Cuperum* & *Baudelotium* ſupra laudatos, qui non de lana caprina; (ut dicitur in proverbio) ſed de pelle *Canina* potius & *Leporina* inter ſe amicè contendunt, ex occaſione videlicet ſigni *Panthei Harpocratis* in libris amborum exhibiti, ad cujus pedes in uno *Canis* ſubjicitur, in alio *Lepus*, errore forſan Calcographorum, qui non diligenter ſigna obſervaverunt; Verum facile ad concordiam revocandi viri celebres; ſi dicamus Canem & Leporem ſimul eſſe ibi efformatos, ſeu potius (ut mihi innuere viſus eſt *Baudelotius* ipſe) Canem ex illorum ſpecie, quos Leporinos vocamus, Gallicè *Levriers*, ut pote inſectandis leporibus à natura factos: hi nempe aures habent partim arrectas, ut Lepores, & partim demiſſas.

Supereſſent tandem & ultimò interpretandi characteres Latini partim (ut volunt quidam) partim Græci, quos in averſa parte numiſmatis annum Imperii Hadriani 18. deſignare diximus L. I H. ſed quoniam huic Litteræ; vel ſi mavis notæ L. nummis plerumque Ægyptiorum Græcis appoſitæ uſque huc pauca lux affulſit ex Authoribus, lucernam huic accendere non eſt hic locus, nec mihi animus, diſſertationem ſingularem & ſatis diffuſam aliunde requirenti. Parum feliciter illam accendere voluit *Fortunius Licetus* in ſuis de Lucernis Antiquorum libris exhibens hunc Hadriani nummum fol. 1099.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

In hujus nummi aversa parte serpens, cum his litteris L. IΔ. quæ annum decimum quartum Imperii Hadriani indicant, quasi diceretur (ut volunt) λυκάβαντος τέσσαρα δέκα L. *Romano*, Græcum ibi quasi inversum repræsentante, & pro Græco in vetustioribus promiscuè inscriptionibus interdum exhibito; imo pro vetustiori à plurimis habito; volunt enim veteres Græcos duplici hac formâ λάμβδα pinxisse, quarum vetustior commodissima visa est ad *Anni* voculam in nummis signandam, cum aliis characteribus ad numerum annorum indicandum propriis; quia si eâdem formâ commixtum fuisset cum notis numeralibus, difficultatem legentibus præbuisset.

Duplicis hujus Λάμβδα exemplum videre est in fragmento illo tribuum antiquissimo, quod vidit Athenis in lapide *Sponius*, & Miscell. suis inseruit sect. x. num. 1. lapidem in villa sua Issiaca prope Parisios possidet nunc cum multis aliis antiquitatum fragmentis Vir Cl. harum, & omnium bonarum litterarum studiosissimus *Thevenotus*, Bibl. Regiæ Præfectus; quo lapide donatus fuit ab Illustrissimo *Nointellio*, cum ex legatione Constantinopolitana rediret.

Prima vox in lapide ΛΥΚΙΝΟΣ hoc charactere ex-

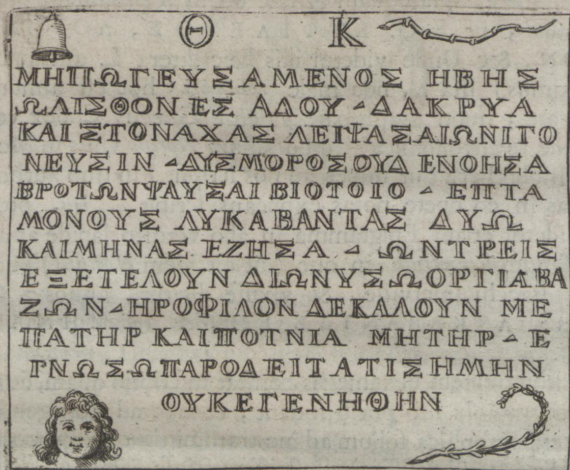
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

pressa, in angulum non omnino rectum desinente, ut alibi solet; sed in paulò acutum; plurimæque aliæ sparsim eodem insignitæ, quamquam & hoc etiam Λ promiscuè plurimæ aliæ, ut E.G. ΕΥΦΙΛΕΤΟΣ, ΛΟΡΟΣ, ΦΙΛΟΝ, &c. Unde videtur illis hæc littera L. antiquior (ut diximus) ista Λ, nec male λυκάβαντα, hoc est annum significare; quod & probare videtur Græcus Codex vetustus de re astronomica ab eruditissimo *Norisio* visus in Medicea Bibliotheca (ut nuper ad nos scripsit) in quo author occultas in eo opere notas explicans scribit L, ἔτος. probare videtur etiam Epigramma in alio vetusto lapide apud Clarissimum *Fabrettum*, in quo (ut ait idem *Norisius*) puer Orgiis Bacchi inservisse, & vixisse dicitur, annos 7. & menses 2. ΛΥΚΑΒΑΝΤΑΣ ΕΠΤΑ καὶ ΜΗΝΑΣ ΔΥΩ.

Versibus septem hexametris constat inscriptio quam, dum hæc περὶ λυκάβαντος sub prælo sudant, & huc ad corrigenda errata typographica folium ad me transmittitur; opportunè admodum & officiosissimè illustrissimus ipse *Fabretius* libellis nunc supplicibus Summi Pontificis *Alex. VIII.* Præfectus, ex Autographo fidelissimè excerptam ad nos misit; hanc illustrando huic loco non solum idoneam; verùm etiam ob elegantiam ejus singularem, & nativam quam præ se fert Veterum eloquentiam inserendam maximè duxi. Sunt equidem in illa, Vir illustrissime, nævi quidam munusculi (ut nonnullis videtur, aliis non) erratum nempe unum, aut alterum circa quantitatem; quæ puero septenni (aliàs disertissimo) omnino condonanda. Si plures hujus generis & elegantiæ (ut sanè credendum est) *in Musæo suo Urbinate* exhibeat inscriptiones Vir eruditus; quanta quæso cum animi alacritate lustrabunt illud Viri antiquitatum studiosi: dummodo tamen ad umbilicum usque adducto remoram nullam injiciat insigni operi munus recens Viro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

illustri à Summo Pontifice oblatum, & satis (quod sperandum est) temporis huic perficiendo concedat.

Sed quia versus supradicti tanquam prosa hîc scripti jacent, sic in ordine versuum rediguntur.

Θ Κ

Μήπω γευσάμενος ἥβης, ὤλισθον ἐς Ἅδου,

Δάκρυα καὶ στοναχὰς λείψας αἰῶνι γονεῦσιν,

Δύσμορος! οὐδ' ἐνόησα βρωτῶν ψαῦσαι βιότοιο.

Ἑπτὰ μόνους λυκάβαντας, δύω καὶ μῆνας ἔζησα,

Ὧν τρεῖς ἐξετέλουν Διονύσω ὄργια βαζων.

ἩΡΟΦΙΛΟΝ δὲ κάλουν με Πατὴρ καὶ Πότνια μήτηρ.

Ἔγνως ὦ παροδεῖτα τὶς ἤμην. οὐκ ἐγενήθην.

Sic autem versibus Latinis exprimuntur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

D. M.

Puberis haud dum ævi compos demittor averno
Æternas patri lacrymas, gemituſque relinquens.
Infœlix! neque noſſe datum mihi munera vitæ.
Septem tantum annos gemino cum menſe peregi;
Orgia me Bacchi tres detinuere colentem.
HEROPHILVM me chara parens, genitórque vocabant.
Quis fuerim noſti; Genitum ne dixeris HOSPES.

In lateribus hujus inſcriptionis, figuræ utrimque poſitæ ſunt, quæ & ætatem *Herophili*, & quo ſit in Orgiis Bacchi functus munere declarant. Facies nempe illa pueri in latere dextro inferiori, cui ex adverſo & diagonaliter reſpondet in latere ſiniſtro ſuperiori gramen ſeptem internodiorum, quid aliud quàm ſeptennem puerum indicant? Germen autem hederæ in latere ſiniſtro inferiori, cui & ex adverſo reſpondet Tintinnabulum; quid aliud, quàm pueri munus & officium? Quo autem modo in ejuſmodi Orgiis uſus ſit tintinnabulo puer ille ſeptennis, an ſicut χωδωνοφορῶν, ſive Tintinnabuli Geſtator ille apud Ariſtophanem in avibus & ſcholiaſtem ejus, qui circuibat civitatem, & φύλακας id eſt excubias & vigiles obſervabat, num verè vigiles eſſent? quod Tintinnabulo explorabat: ſic & puer iſte forſan etiam vicos civitatis percurrendo, & tintinnabulo perſonando annuntiabat populis Dyonyſii feſta; an ſicut Iſiaci ſtipem emendicantes æra ſonabant; ſic & iſte Tintinnabulum? an verò cum aliis pueris in ejuſmodi feſtis miniſtraverit, & ſimul cum illis æra ſive tintinnabula ſonaverit; utrobique enim verbum Βάζων, quo utitur in inſcriptione *Herophilus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

eadem ſignificat, Βάζω enim originem ſuam trahit quaſi à Φάω, id eſt dico, loquor, annuntio prædico, &c. ſive à Βα ſono, & vocula ovium ſeſe mutuò inclamantium, vocula etiam Riſus quaſi à Βοάω vociferor. Tintinnabula hæc aliis percutienda, imo diſcutienda relinquo; maxime autem Viro illuſtri; qui ſonos diverſos ad perfectam harmoniam revocabit, ſuiſque interpretationibus Doctis & Eruditis lucem afferet, non ſolum Muſæi ſui inſcriptionibus; ſed & cæteris omnibus tam Gruteriani operis, quàm aliis uſque hûc parum intellectis.

Sanè ſi non annum, annuum quid ſaltem hanc litteram ſignificare in nummis Ægyptiorum nemo inficias ibit. Videatur *Hadrianus Junius* cap. 18. lib. de anno & menſibus, ubi tradit cur annus λυκάβας à Græcis dictus ſit, Macrob. lib. 1. Satur. cap. 17. *annum*, inquit, *vetuſtiſſimi Græcorum* λυκάβαντα *appellant*, quæ quidem vox non ſemel apud *Homerum* occurrit & apud nonnullos quoſdam Poëtas.

Addamus & in inſcriptionibus latinis Λ pro L aliquando poſitum, & ſimul etiam ambo promiſcuè ut in hac quæ apud *Jacobonium de priſca Cæſiorum Gente.*

FATIS
SIIVIRI ΛIPARA
VALIIRIANA
V. S. L. M.

Ubi duo obſervatione digna ſunt, & duo II pro E inſcripta, & Λ pro L.

Geſtiens igitur nummum ſupra dictum interpretari *Licetus*, multùm & inutiliter ſe torquet; nec ſane res eſt difficultatis expers, quidquid ſupra dixerimus. Vidi enim num-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

mos variè hanc notam, vel si mavis litteram exhibentes, & quidem apud supra laudatum Cl. Dronium, inter quos unus *Domitiani* in cujus aversa parte apis cum hac nota sic divisa | I Є.

Alius *Aureliani* in cujus aversa parte *Vvaballathus.* & quidem in antica parte, & ante caput Aureliani hæc littera L. sola conspicitur absque ullis notis numeralibus.

In nummis Commodi Græcis anni post hanc litteram L usque ad triginta & amplius excurrunt, cum duodecim tantummodo regnasse constet; ita ut in quibusdam legi detur L. ΛB nempe in illo Gazæ Regiæ, ubi Aquila inter duo signa militaria conspicitur; quamquam & ad aliud interdum, quam ad annos Imperii referri etiam possint istæ notæ numerales, nempe ad tribunitiam potestatem duplici modo dinumeratam, (ut quibusdam placet) vel ad annos potius Ægyptiorum, vel tandem ad aliquid aliud non satis adhuc cognitum.

Nummus ΘΕΟΥ ΠΑΝΟϹ supra allatus in aversa parte litteram vel si mavis notam L. habet, supra quam nota numeralis C. hoc modo L.C. id est anno ducentesimo, vel secundùm Scaligerum lustro ducentesimo.

Hic enim in notis ad Eusebium, & in Canonibus Isagogicis, & maxime *in libro* 5. *de emend. temp. pag.* 384 per hanc L. ΛΟΥΣΤΡΟΝ in nummis antiquis significari existimat. *In omnibus* inquit, *provincialibus nummis Imperatorum Græcis, usque ad filios Constantini aliquando* L. *aliquando* Λ *sculptum est* Λ. B. Λ. Γ. *id est* λύθρω δευτέρω, λύθρω τρίτω; Vellem dixisset Scaliger. *Aliquando* Λ *sculptum est apud Goltzium & Occonem*, qui Goltzium sequitur; nam nullibi hactenus mihi contigit in nummis vidisse sic Græcè designatam litteram Λ; sed semper latinè hoc modo L.

Eruditissimus Ducangius in ea videtur esse opinione, ut credat, quod per id nominis L. nota dumtaxat & velut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Diple quædam nummis Græcis apponi ſolita ſignificetur, nec ſit littera. Videndus in erudito & ingentis laboris *Gloſſario mediæ & infimæ Græcitatis apud Aniſſonium Lugdunenſem* typis elegantiſſimis noviſſimè edito, & quidem in Appendice, ubi te citat cum *Petavio*, *Noriſio*, & aliis Viris eruditis, qui de hoc charactere loquuntur in libris ſuis, & ſententiam illorum explodunt, qui per illum, vocem λυκάβαντα denotari putant, quæ vox inſolens, nec niſi apud Poëtas uſitata. Citat vero maxime *Caſaubonum ad Sueton. in Auguſto cap.* 87. ubi hæc verba. *Putamus igitur notam illam in nummis non litteram eſſe, ſed circunductionem tantùm quamdam, cujus uſus, quoties ambitus non capiebat omnes litteras.* Circumductio autem eſt velut σχηματισμὸς ſeu *Diple* quædam, qua utuntur Grammatici, cum non ſatis ſpatii eſt in linea, ut comprehendat omnes versûs litteras jam inchoatas, & ſupra aut infra ἄνω vel κάτω (ut Græcè loquamur) rejiciuntur, utuntúrque ad hoc hâc nota ſeu figura L, aut ˥, vel iſtis < > (quaſi paragraphis) quas præmittunt. De his videndi maxime *Hephæſtion* & *Demetrius Triclinius de metris*, ſicut & Scholiaſtes Ariſtophanis in Pluto. *Diple* enim eſt nota Trigoni obliqui figuram habens, citra Baſim, de qua fusè *Papias* in Gloſſario, & Iſidorus in Originibus. diffuſiùs ſanè & nos de tota hac quæſt. quàm nobis initio propoſitum eſſet.

Ponamus hanc interim in hac opinionum diverſitate Beatrices inter illas litteras veſti *Dianæ* affixas, de quibus non convenit omnino inter authores, donec aliquis Oedipus accedat, qui ænigma ſolvat.

Enodabunt forſan illud eximii illi Chronologi & Hiſtoriographi quorum opera expectantur *Pagius in animadverſionibus eruditis ad Baronium*, *Noriſius in præclaro opere de anno & epochis Syromacedonum*. *L Loydius* Sanctaſaphenſis Epiſcopus apud Anglos *in Chronologia tantopere expetita*, & denique *Toinardus* noſter ſupra laudatus qui annos Imperii

Hadriani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Hadriani diligenter & perquam accuratè ſuo more examinavit, & de hac littera L in nummis Græcis exhibita eruditum opus & ſingulare parat.

Sed ecce interim ſeſe offert ΑΓΑΘΟC ΔΑΙΜΟΝ *Bonus Genius* (qui utinam Oedipus) numiſma ſcilicet elegantiſſimum Antonini Pii Gazæ Regiæ, quod inter ſelecta Seguini 2. edit. cujus typus averſæ partis noſtro omnino ſimillimus, niſi quòd ante caput ſerpentis hæc littera L ponitur abſque ulla nota numerali, (ut in præcedente Aureliani) cum hac inſcriptione ΝΕΟ. ΑΓΑΘ. ΔΑΙΜ. *Novus Bonus Genius*. Si tale numiſma ſub aſpectum *Liceto* veniſſet, non ſic in via deliraſſet, bonuſque genius ipſi facem, ad meliorem ſaltem ingrediendam prætuliſſet: Verùm ab illo deſertus, hiſque difficultatibus ſeſe expedire neſciens, ad lucernas ſuas confugit, advertens interim in capite ſerpentis (ut ſibi videbatur) lucernam, quam potius florem Loti dicerem, vel criſtam horum ſerpentum capiti imponi ſolitam. Sicque hos characteres L. I Δ. interpretatur LVCERNAM INVENIT DELTA, per DELTAM innuens ÆGYPTVM, quæ *feſtum accenſionis lucernarum* invenit, quo quid abſurdius umquam excogitari potuerit neſcio; ita ut mirari ſatis nequeam virum alioqui eruditiſſimum & celeberrimũ Philoſophum ſic fuiſſe hallucinatũ.

Poſt hæc ſane condonandum *Choulio* & *Menetrio*, viris de antiquitate optimè meritis; ſi quid ſecus quam par eſſet (ut diximus in Præfatione) de nummo *Pantheo* ſcripſerint. Verùm, ſi quid obſcuri, ſi quid reconditi, ſi quid adhuc elegantioris eruditionis reſtet illuſtrandum in hoc argumento, illud præſtabunt reliquæ diſſertationes tuæ deſideratiſſimæ.

Hæc habui Vir illuſtriſſime quæ de nummo elegantiſſimo, etſi minus eleganter, tibi exponerem, & quæ iterum atque iterum velim æqui bonique conſulas, & pro mea erga te obſervantia ſingulari benignè accipias.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

APPENDIX
SIVE
ADDENDA & CORRIGENDA
CAP. III. HUJUS DISSERTATIONIS
Ad nummum Illustrissimi *Wittii.*

LECTORI
Benigno & Φιλαληθεῖ S. P.

NIhil veritate inventu difficilius BENIGNE LECTOR, nihil hominibus ipsam amantibus, nihil denique (quis crederet) ipso etiam de quo meminimus in superiori dissertatione ad nummum Hadriani Olympii Jove ΦΙΛΑΛΗΘΗ; nescio enim quo fato accidit, ut diu latuerit hic *veritatis Amicus*, nec nisi post longam, diuturnámque investigationem inventus fuerit typus illius ab Illustrissimo *Wittio* Batavo ex Neapoli ad me missus; ex quo malè omnino & fraudulenter curatum fuisse nummum ab interpolatore quodam cognovimus, qui (ut ibidem diximus) illudere voluit imperitis in aversa parte; ubi effingit Palladem Jovis stolam productiorem à tergo manu dextra sustinentem; quam sic nihilominus ob rei novitatem illic exhibuimus, & ob quam etiam *Wittium* illum comparasse in Italia verisimile est. Multum hic eventus (quod te monitum velim Benigne Lector) moratus est, diúque suspensam habuit hujus Dissertationis editionem.

Illa tandem absolutâ nescio quo iterum fato de tenebris in lucem prodit *Philalethes*, fraudem exhibens & pœnam forsan exigens in corruptorem & adulteratorem nummi sui, quem nihil minus cogitantibus officiosissimè nobis per amicum hûc venientem mittit ex Hollandia idem *Wittius*; adeò verum est, *Venire veritatem ipsam quandoque non quæsitam*: Ut apud Stobæum Menander.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Hoc ſanè beneficium ſingulare nobis ab amico ſingulari præſtitum, poſtulare videtur; ut denuò in gratiam illius nummum retractemus , de quo ſatis ſuperiùs in omnem eventum loquuti fuimus ex typo peſſimè nobis exhibito. Ubi nulla omnino averſæ partis epigraphe, ne vel minima quidem littera, & ubi pauciſſimæ in notitiam nummi deduxiſſent, ſi fuiſſent expreſſæ, quales nunc in nummo conſpicere datur, inferius nempe, ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. & circa nummum iſtas; CΤΡΑΤ. hoc eſt CΤΡΑΤΗΓΟC, qui forte ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC de quo mentio in nummo Sabinæ Gazæ Regiæ; cujus inſcriptio ſic habet ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC CΤΑΡΑΤΗΓΟC ΑΝΕΘΗΚΕΝ. *Laodicenſium Agrippinus Prætor ſeu præfectus militiæ poſuit*: Iſte *Agrippinus* in aliis Hadriani Laodicenſium nummis, qui apud *Regem Chriſtianiſsimum*, *Chriſtinam Reginam*, & *Magnavaccam Bononienſem*, ſub nomine ſcribæ Civitatis Laodicenæ venit appellatus ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΑΓΡΙΠΠΙΝΟC ΓΡΑΜΜΑΤΕΥC ΑΝΕΘΗΚΕΝ, *Laodicenſium Agrippinus ſcriba poſuit*; ex quo colligendum ducimus duos fuiſſe ejuſdem nominis viros & magiſtratus, quorum unus Scriba Civitatis, alter Prætor ſive Præfectus militiæ Laodicenſium.

In nummo Gazæ Regiæ Jupiter *Philalethes* cum aquila in manu; prout illum ſupra exhibuimus de collectione Illuſtriſſimi Apamienſium Epiſcopi. In nummo Magnavacæ inter duas fœminas ſtolatas, quarum una Pallas à ſiniſtris Jovis, à dextris mulier Turrita, quæ genius Civitatis. In nummo Chriſtinæ Reginæ Jupiter item inter duas fœminas ſtolatas, quarum una Pallas à ſiniſtris, à dextris verò Juno pronuba quam alloquitur Jupiter. Nullum ſane diſcrimen inter hunc & noſtrum; niſi quòd Pallas, in illo clypeum in ſiniſtra, haſtam in dextra portet, in noſtro autem è contra. Fraus autem illius, qui nummum adulteravit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

eo tota detegitur, quòd clypeum qui fuit in dextra Palladis, transtulit ad sinistram, ubi elevationem quamdam ex panno replicato in humero Palladis sinistro invenit, fraudi suæ adimplendæ idoneam. Hæc etiam ex alio loco dignoscitur, quod eodem brachio sinistro Pallas & hastam & clypeum simul sustineat, quod gestu difficile videtur, nec sic Pallas ullibi sit expressa. Clypeum vero qui in dextra Palladis fuit, sic stolæ Jovis aptavit, & connexit, ut continuata & promissior facta nimis, Pallas illam ferre & sustinere videatur. Nummum autem hunc pulcherrimum ex ære maximi moduli ad pristinam formam restitutum & descriptum à clar. Viro *Andrææ Morellio* & ab eximio sculptore *Fran. Ertingero* in æs incisum exhibemus; non solùm cum aversa parte; verùm etiam cum adversa, ubi caput pulcherrimum Hadriani Laureatum cum epigraphe ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑΙ. ΑΔΡΙΑΝΟC. ΟΛΥΜΠΙΟC. *Imp. Cæsar Trajanus Hadrianus Olympius.* In aversa autem parte Jupiter *Philalethes* cum aquila in manu, & inter duas fœminas stolatas, quarum una Pallas, altera Juno cum hac epigraphe ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ CΤΡΑΤ. *Laodicensium Prætor*, seu *Præfectus militiæ*, &c.

Sed cum in Dissertatione nostra vitiati & violati nummi

dedecus & crimen expiaverimus, per Jovem ipſum *Philalethem* quem exhibuimus de collectione elegantiſſima nummorum maximi moduli Illuſtriſſimi Apamienſium Epiſcopi, qui his amænitatibus poſt graves occupationes ſuas animum nonnumquam relaxat, quæ ſane aberratio liberaliſſima, & viro quibuſvis dignitatum ornamentis conſpicuo non indigna. Hanc collectionem ſtudioſorum antiquitatis admodum dignam, & omnium ſanè totius Europæ in hoc genere locupletiſſimam, brevi dabit in lucem Illuſtriſſimus Epiſcopus cum erudita ad ſingulos nummos explicatione & figuris elegantiſſimis eximii Calcographi *Franc. Ertingeri.*

Nunc ex eadem collectione gratiâ & beneficio ejuſdem Illuſtriſſimi Epiſcopi nummum alterum Hadriani ab Eleis cuſum cum Jove Olympio eximiæ pulchritudinis in averſa parte exhibeamus, *Benigne Lector*, cujus aſpectu recreato, tibi damnum omne & diſpendium moræ ab Jove *Philalethe* allatum, per Jovem nunc *Olympium* reſarciamus, tædiumque diſcutiamus, quo te ſtylo noſtro rudi & inculto, ludis quibuſdam ac jocis forſan ab inſtituto noſtro parumper alienis, & permoleſtis digreſſionibus obtudimus.

In antica parte caput Hadriani cum epigraphe ΑΥΤΟ-

ΚΡΑΤΟΡ ΑΔΡΙΑΝΟϹ *Imperator Hadrianus*, in poſtica vero Jovis Olimpii caput elegantiſſimum cum epigraphe ΗΛΕΙΙЄΩΝ. *Eleiieorum*, quæ forſan lectio cæteris uſque huc allatis acceptior; nam male ΗΛΕΙΙΩΝ legit Patinus in nummo ejuſdem Hadriani Gazæ Regiæ. In aliis paſſim tam Hadriani quam Trajani ΗΛΕΙΩΝ. Gentile ex Stephano *Elieus*, & *Eleus* à quo *Jupiter Eleus* ſive *Olympius*, & ex Triphone Grammatico etiam *Elieius*, nunc autem ex nummo noſtro *Eleiieus*.

Elei autem ſive Eleorum ager inter Achaiam & Meſſeniam, ex cujus circum habitatis pagis & circumvicinis urbs *Elis* tandem coäluit, quæ prius Piſa (ut vult Stephanus) in Elide autem ſive Eleorum agro ſeu Piſano etiam, ſub ditione Eleorum, fuit Olympia Civitas; vel ſi mavis locus & lucus oleaſtro veſtitus juxta fluvium Alphæum, ubi fuit templum Jovi Olympio dicatum, inclytum (ut norunt omnes) monumentis Poëtarum & Hiſtoricorum, & ubi Olympiaca illa Certamina cum maxima totius Græciæ celebritate agebantur, inſtituta antiquitus ab Hercule, in quibus primus decertaſſe fertur, palmámque reportaſſe; & ex quibus nomen ſumpſerunt Olympiades. *Olympias* autem (ut notum eſt.) ſpatium 5. vel 4. annorum per quod Græci tempora numerare cœperunt ſub annum mundi milleſimum tertium ducenteſimum; unde Seneca in Hercule furente appoſitè ad nummum noſtrum

Quantus (populus) *Eleum coit ad Tonantem*
Quinta cùm Sacrum revocavit æſtas.

Jupiter *Olympius* ab Olympio monte omnium altiſſimo, in quo verſabatur, maximamque vitæ partem coluiſſe fertur, ſic dictus eſt. Ibi ſumma ſerenitas & tranquillitas; unde Deorum ſedes dictus, & pro cœlo apud Poëtas frequenter uſurpatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Plura tota Græcia præsertim Lacedemone & in Elide templa, arasque habuit Jupiter Olympius; sed Athenis præcipuum de quo *Plinius lib.36. cap.6.* inchoatum olim dicens, uti & *Suetonius* Reges non perfecisse,sed destinasse perficere; perfectum verò, dedicatumque ab Hadriano apud nos *Spartianus* tradidit, apud Græcos *Pausanias in Atticis*, addens à singulis Græciæ urbibus positas in eo Hadriano statuas, quas omnes posteà, Athenienses superarunt mirandi operis colosso; unde non mirum si Hadrianus *Olympii* cognomen, ambitiosè adeo sibi quæsierit; fuit enim (ut diximus) gloriæ & æternitatis cupidissimus.

Phidiam clarißimum esse per omnes Gentes, quæ Jovis Olympii famam intelligunt, nemo dubitat inquit Plinius. Jovem Olympium sculptor hic, Atheniensis ex ebore fabrefecit, *tanta magnitudine ut tectum Templi ferè vertice contingeret, quamvis sedens esset effigiatus*, inquit, *Strabo lib.8. Quintilianus autem lib.* 12. *tantam esse ejus pulchritudinem* asserit, *ut adjecisse aliquid Religioni videatur; adeo majestas operis Deum æquavit.* Sane id persuadeat mira oris ac vultus dignitas, quam in nummo nostro conspicere est, ex prototypo (ut nullus dubito) desumpta & expressa. Quanta quæso in illo vultu tranquillitas, quanta serenitas? & quam digna *Amico veritatis*? quam civem cœli sive Olympi Θεῶν ὁμόπολιν elegantissimè vocavit Menander Poëta. Vides Amice Lector ut consentiant inter se Jupiter *Philalethes* & *Olympius*, nec minus cum ambobus, quam cum Alexandro Magno Hadrianus, & quam exinde feliciter & apposite in hac appendice & auctario Dissertationis nostræ ambo una exhibuerimus, occasione videlicet detegendi ludificationem circa nummum illustrissimi Wittii, cui si aliquando detur tranquillo & sereno cœlo frui, quanta de Musæo suo, velut ex locupletissimo eruditæ omnis & elegantioris an-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

tiquitatis theſauro promet nobis & ſuppeditabit monumenta vir illius ſtudioſiſſimus & eruditiſſimus. Tranquillitatem hanc ab ipſa veritate æterna dumtaxat impetrandam , illi pariter & nobis precemur *Lector Benigne* & Φιλαλῆθης. Hæc nos ſola liberos, beatoſque facit & ſervat. Hanc ſemper ama, in ſinu fove , & toto corde amplectere. Vale.

FINIS.

INDEX

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

1.7.430

INDEX AUTHORUM.

A.

L

INDEX
RERUM ET NOMINUM.

A.

B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a

SUMMA PRIVILEGII REGIS.

AUctoritate regia sancitum est, ne quis librum, cui titulus est, DE NUMMO PANTHEO HADRIANI IMPERATORIS, intra sex annos à die Privilegii numerandos, imprimat, aut, alibi impressum in hoc regno divendat, præter consensum D. Abbatis NICASII, aut eorum quibus id juris concesserit; &c. Datum Versaliis die 10. Novembris 1688. De mandato Regis, Signatum NOBLET.

ERRATA SIC CORRIGENDA.

Pag. 2. Epist. lin. 23. refertissimum, *lege* refertissimum p. 4. Præf. lin. 23. τὰ σποιχεῖα. l. τὰ σοιχεῖα. p. 5. Præf. l. 8 Pantheon, l. Pantheum, p. 7. Præf. lin. 5. hic l. hîc, p. 9. l. 11. Kydnus l. Cydnus, p. 11. l. 9. καθαδυωλομένος l. καταδυλόμενος, p. 13. l. 14. ἥκω l. ἧκον, p. 19. l. 11. post *Episcopi*. Adde, FRANC. DE CAMPS. p. 20. l. 6. BYΘINIAC. l. BEIΘYNIAC, p. ead. l. 21. Bythiniæ. l. Bithyniæ, p. 21. l. 3. Gorleus l. Gorlæus, p. eadem l. 23. Gorleus l. Gorlæus. p. 31. lin. 17. Itinerarii Antonini Tabulæ Peuting. l. Itinerarii Antonini, Tabulæ Peuting. p. 36. l. 16. Menetrei l. Menetrii, p. ead. lin. ult. BORISTHENES. l. BORYSTHENES. p. 50. lin. 29. aversa l. adversa, p. 51. l. 3. Golzii l. Goltzii, p. 58. l. 13. pertinens l. pertinens. p. 60. l. 28. vigesimam quintam l. vel vigesimam quintam, p. 63. l. 7. hoc l. hîc, p. 67. l. 25. munusculi l. minusculi. p. 68. l. 18. ὤλιδον l. ὤλισον, p. ead. l. 11. ΔΙΩΝΥΣΩ l. ΔΙΟΝΥΣΩ. p. 72. l. 13. σκηρατισμὸς lege σκημαλίσμος.

1.7.430

005645001

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.430/a